Postritel: Valter Soosalu * „Labürindijooksja"

KOOLILASTE AJAKIRI

HEA LAPS

01
2018

HIND 2,25 €

AUHINNASADU

Rimonne Enchantimalsi nukukesed
võitsid **PAULINE TANIS** Tallinnast,
SÄDELI LÄÄNE Pühastest ja
LAURA SOPHIA RANDRÜÜT Laulasmaalt.

Valgustite joonistajatest võitsid Insplay
pusleauhinnad **ANITA RÄHN** Puurmanist,
ANDREAS METSIS Rakvere Waldorfi koolist
ning **ROOSI GANSEN**, **JUHAN PÕLLU**
ja **JADE RAJASAAR** Türilt.

insplay

REIPAD UUSAASTA-TERVITUSED KÕIGILE, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Toogu meie vabariigi juubeliaasta
kõigile rohkesti uusi teadmisi,
sõpru, rõõme ja häid uudiseid
nii koju kui ka kooli!
Õnnelikku 2018. aastat!
Igavesti Teie
Triibu-Liine,
Hea Lapse vapiloom

Teeme nüüd teatavaks eelmise aasta
novembrinumbris välja kuulutatud
võistluste auhindade saajad.
Meie head sõbrad **Tartu O. Lutsu
nimelises raamatukogus (Kompanii
3/5) ja Kullo Lastegalerii töötajad
Tallinnas (Kuninga 6)** annavad endise
lahkusega üle auhinnakraami – Lutsu-
raamatukogu lasteosakonda toimetame
lõunaeestlaste preemiad ja Kullo Laste-
galeriis oodatakse põhja- ning lääne-
eestlasi. Kellel on muid soove, neil
palume meilitsi või telefoni teel
toimetusega kontakti võtta.

Ristsõna-plaadid võitsid
KONRAD LUIKMEL Tallinnast
ja **MART KUNDLA** Rakverest.

Väikese novembriini
lahendajaist saavad
auhinnaraamatud
SANDER URBALU Paidest,
GREETE MEUS Luunjast ja
KÄROL ALLIKA Pärnumaalt.

Lembitu mõistatuse preemiaraamatu
võitis **KÄRT LÄÄNE** Valgamaalt.

Järgmises numbris
on juba uued võistlused
ja uued auhinnad!

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Robin Kalde „Lugu kahest lipust" — **4**
Saale Mägi „Imeline tühjus" — **5**
Tarmo Vaarmetsa luulet — **6**
Rhea Rosette Tüüri „Hetke lõpp", Birgit Ületoa „Vaikimine" — **7**
Reena Roosi „Kulda testitakse…" — **8**
Ilmar Tomuski „Soolaleivapidu" — **10**
Mereluulet Paikuselt — **12**

GALERII

Arte Gümnaasiumi näituselt — **13**

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask alpikannist — **14**
Tere, lind! Peep Veedla jää-tormilinnust — **16**

Raul Erik Täll „Reis tulevikku" — **18**
Lottemaa kutsub leiutama! — **20**
Poster 1: „Labürindijooksja: Surma ravim" — **21**
Poster 2: Valter Soosalu — **22**

TEE ISE

Osavnäpp: Lully Gustavsoni kaardid — **25**
Mustkunstnik Ande kellatrikk — **26**
Uhiuued koolivalgustid — **27**
Sandra sööginurk — **28**

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — **29**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **30**

Paetisme — **31**
Naeru-uss — **32**

ELUMELU

Uudised — **33**
Avasta endas geenius! — **34**
Thomas Scheileke uusaastatervitus — **36**
Kinokuju uudised — **37**
Hobid ja huvid: Kris Toom — **38**
Siit ja sealt — **39**
Järjehoidja — **40**
Markus Saksatamm embleemidest — **41**
Rimonne: naer on terviseks — **43**
Insplay: leia kauneim paik — **44**

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: Aktaprint
Tellimine: AS Ekspress Post,
tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Kaanepilt: Catherine Zarip

Lugu kahest lipust

Ergutuspreemia Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2017

Robin Kalde Lõpe kooli 7. klassist

Elasid kord kaks malelaua lippu. Nende nimed olid Tipp ja Lipp. Nad olid väga head sõbrad, aga nad elasid malelaua erinevatel pooltel. Tipp oli must ja Lipp oli valge. Neile meeldis juttu ajada ja teineteisega sõbralikult mängida, aga kui oli aeg jälle sõtta minna, siis oli neil kurb meel. Nad ei tahtnud võidelda, vaid hoopis rahus elada, sest nad olid parimad sõbrad ja neil ei olnud soovi oma kuningaid kuulata.

Kätte jõudis taas lahinguaeg ja nad läksid kuningate juurde, et anda edasi oma soov. Aga kuningad ütlesid: „Meil on kahju, aga me ei lase teil oma traditsioone rikkuda. Ei saa nii olla, et mängu ei toimu! Te peate osalema sõjas!"

Lipud olid kurvad ja mornid. Nad olid juba valmis põgenema, kui kõlas mängu alguse pasun ja nupud liikusid malelaua juure. Ka lipud olid sunnitud minema, aga viimasel hetkel haaras Lipp Tipust kinni ja lausus: „Kuule! Ükskõik, mis täna ka juhtuks, sa jääd alati mu sõbraks!" Selle peale tuli Tipul pisar silma ja ta oli valmis nutma hakkama, aga Lipp lohutas teda ja nad läksid üheskoos malelauale. Laud oli suur ja must-valge ning selle kõrval olid istekohad. Seal istusid vanad nupud, kes olid oma töö teinud. Enam neid lahingusse ei lubatud.

Mirjam Kivisalu Mustamäe Laste Loomingu Majast

Malelauale tuli kohtunik. Ta hüüdis:
„Mäng alaku!"

Kõlas aplaus, nupud võtsid kohad sisse ja kuningad tervitasid teineteist. Kõlas pasun ning esimese käigu tegi ettur E2 – A3-le ja nii see mäng algas. Rahvas elas kaasa ja aina rohkem nuppe lendas laualt minema. Oda võitis ratsut ja ettur kaitses vankrit.

Nüüd oli kord Lipu käes ja ta pidi ründama Tipu kuningat, aga ta ei soovinud seda teha. Nii juhtuski, et Tipp pidi oma kuninga ette käima ja blokeerima tuld, aga ta ei tahtnud seda teha, vaid tahtis mängu katkestada. Tipp seisis liikumatult paigal ja rahvas vaatas teda suurte üllatunud silmadega. Aga ta võttis julguse siiski kokku ja käis ette oma kuningale, kes oli teda vihale ajanud.

Lipp oli üllatunud ega suutnud seda uskuda ning ta mõtles, miks kuningas lihtsalt eest ei tulnud? Lipul oli ainult üks soov: saada minema sealt ja elada rahus. Ta liikus Tipu juurde ja sosistas:

„Vabandust, sõber!"

Lipp lõigi Tipu laualt ära. See kõik toimus välgukiirusel ja samal hetkel lõi Tipu kuningas ka tema laualt minema. Kõik muutus äkki valgeks. Lipul kadus pilt eest. Tundus, nagu ta magaks.

Lipp nägi midagi musta enda ees, kuid ei saanud aru, mis see oli. See oli Tipp, kes tuli tema juurde ja lausus: „Sõber, mul on hea meel, et sa siia jõudsid! Ära arva, et ma olen su peale seepärast vihane, et sa lõid mu laualt minema. Kõik on hoopis vastupidi: mul on hea meel, et me saame nüüd elada rahus ega pea enam kunagi teineteise vastu võitlema!"

Malenupud kallistasid ja kadusid üheskoos valgesse udusse.

Kui sa neid kunagi kohtad, siis räägivad nad kindlasti teineteisega juttu ja mängivad sõbralikult.

Tervita neid minu poolt!

Heddy Estam Huvikeskus Kullo kunstiringist

Imeline tühjus

Eesti Lastekirjanduse Keskuse keeleauhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2017

Saale Mägi Laiuse Jaan Poska põhikooli 6. klassist

Elas kord tüdruk, kes armastas lugeda. Ta luges hommikul, päeval ja õhtul. Isegi oma unenägudes ta luges.

Kahjuks polnud tal vanemaid ning tänu oma pidevale raamatumaailma kadumisele ka mitte sõpru. Kuid tüdruk ei tundnud nendest puudust, sest tal olid oma kujuteldavad sõbrad ja vanemad. Nii et üksi ta ei olnud.

Ühel päeval, kui ta läks raamatukokku, et endale uut lugemist leida, nägi ta riiulis üht täiesti tavalist raamatut.

Kuna tüdruk oli kõik teised raamatud läbi lugenud, võttis ta lihtsalt selle raamatu, kuid seda lähemalt uurides märkas, et sel pole pealkirja.

Ta avas raamatu.

Ja mida ta nägi?

Tühjust. Raamatu lehekülgedelt vaatas talle vastu säravvalge tühjus.

Tüdruk tõstis raamatult pettunud pilgu.

Ja mida ta nägi?

Tühjust. Koos raamatu avamisega oli ta sattunud tühjusesse.

Tüdruk pööras pilgu tagasi raamatule ning nägi selle kõrvale ilmunud sulge.

Ta võttis sule ettevaatlikult kätte ning mõtles: miks mitte proovida ise kirjutada?

Ta alustas.

Tütarlaps proovis kirjeldada kõike, mida ta tahaks end ümbritseva tühjuse asemel näha – puid, taevast, maad, kaaslasi…

Piiga sattus hoogu. Ta kirjeldas rohtu, mis kergelt jalgu kõditab; mustjat taevast täis siravaid tähti; sügavaid metsi, mida läbib kerge tuuleke, mis sasib juukseid ning kannab kaasas kaugete vete sosinat…

Ta tõstis pea.

Ja **mida** ta nägi?

Tühjuse asemele oli ilmunud kõik see, mida ta raamatusse oli kirjutanud.

Neiu naeratas endamisi ning lisas veel paar lauset.

Ja sedamaid ilmusid selle kirevuse keskele tema kujutletav pere ja sõbrad, ja nii elavad nad igavesti õnnelikult, teades, et loomise ime aitab elus hoida kõige tähtsamat.

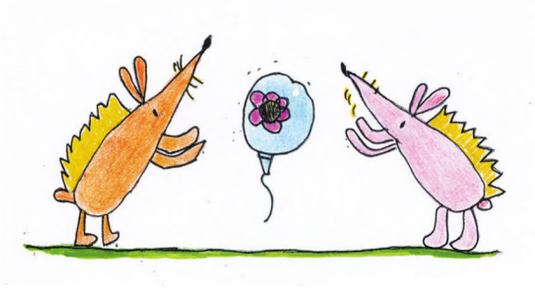

Tarmo Vaarmetsa värsid

SIILIPOISTE PALLIMÄNG

Siilipoistel mängida
meeldis õhupalliga,
suure lusti, rõõmuga,
tihti kõva pauguga.

Rohkem veel kui mängida
said nad palle puhuda.
Õhuke on õhupall,
ei ta pääse muhuga.

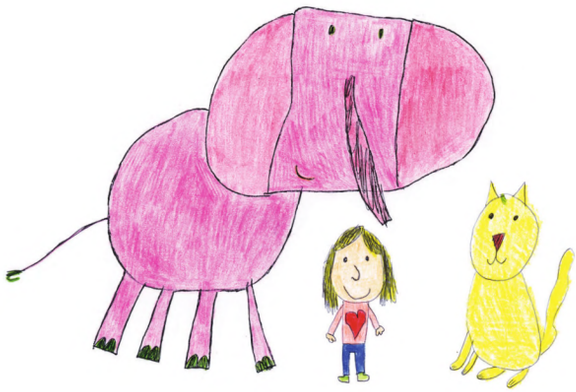

KÕIGE SUUREM SÕBER

Sõpradest kes kõige suurem?
Kas sinivaal,
kes justkui mägi,
kaelkirjak, kes kõrgem puudest
või elevant,
kel hiigelvägi?

Lapse kõige suurem sõber
on kassipoeg,
kel pikad vurrud.
Kui ta magama jääb süles,
suur süda sees
lööb hoogsalt nurru.

VIHMAGA

Kes küll julgeks vihmaga
õues kulli mängida?
Vihmapilv on ülikiire,
püüab kinni su kui hiire.

Tüütu vihmasajuga
parem mängi peitust sa!
Vihmavari hästi kaitseb,
selle all kui seisad vaikselt.

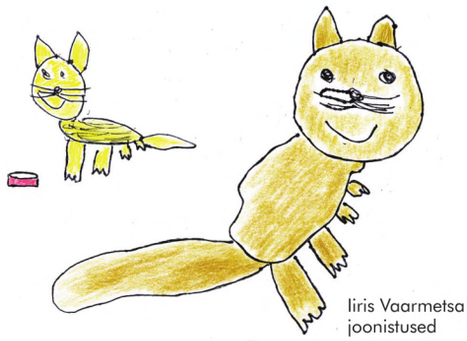

Iiris Vaarmetsa joonistused

KASSILAUL

Kass on osav dirigent,
taktikepiks saba.
Ta pilli järgi tantsime,
kuni paigast naba.

Vahel kassikontserdi
korraldab kass köögis.
Pika noodi esitab,
kuni saanud söögi.

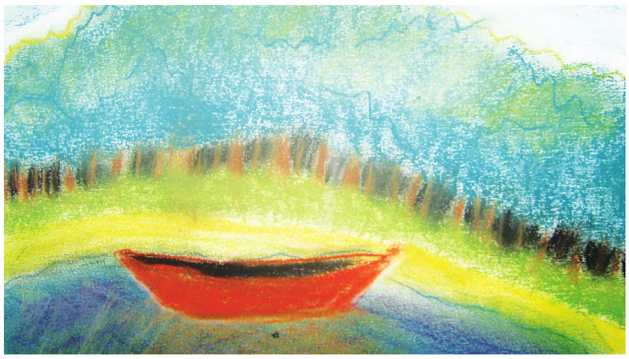

Villem Ojam Huvikeskus Kullo näituselt

Hetke lõpp

Rhea Rosette Tüür
Nõmme Gümnaasiumi 8B klassist

Hetke kogeb igaüks isemoodi, tunneb ja näeb midagi erinevat seda sõna kuuldes. Arvan, et hetke tähendus on selle lõpus – tihti õhkavad inimesed, et oh, kui tore või hea, kui see ei lõppekski. Hetk siis. Vahel mõtlen, kas igavest elu elades oleksid hetked vähem tähtsad – teades, et neid tuleb veel ja veel, lõputult, ning viimast hetke polegi? Sellised mõtted kurvastavad...

Mul on palju hetki halva tuju päevadeks. Meenutan näiteks Gambiat. Päike särab, istun rannabaari liivale, mereõhk ja lainete kohin, rüüpan magusat, värskelt pressitud apelsinimahla, kuskil taovad neegrid trumme, laulavad oma hõimulaulu, humoorikas raamat on mul käeulatuses, loen veidi, olles vaba ja samas nii kinni selle imelise hetke lihtsuses. Mingit imet polegi, lihtsalt õnnelik hetk venib... lõpmatuks. Ja lihtne mälestus jäädagi rõõmustama. Lõputult, sest lihtsad mälestused ongi... kõige paremad?

Isa kord ütles, et hetk on nagu punkt, mida justkui polegi olemas. Et punktil on ainult koordinaadid, ise nii väike, pole silmaga näha. Tujurikkuja! Guugeldasin „hetke", oligi mingi „täpselt määratlemata lühike ajavahemik". On siis hetk lühike või lõputu või tõesti seda polegi olemas? Jamps, hakkasin jälle meenutama Gambiat, polnud mingi punkt, juba rannariba on nii lai, et lõppu ei näe ja kuidas saab hetk Gambia rannal olla lühike, kui hetke mälestuse sekunditest saavad minutid, vahel isegi tunnid – kui meenutan seda hetke varsti juba aasta?

Kaunis hetk ei ole ilmtingimata lühike, see võib olla nii pikk, et ei näegi lõppu, mida inimesed tahavad edasi lükata. Üldse ei saa enam aru, miks see lõpp nii tähtis on, lihtsalt parem, kui ilusad hetked saabuksid ja algaksid palju varem...

Marian Orav Huvikeskus Kullo näituselt

Birgit Ületoa Viljandi Jakobsoni kooli 8. klassist

VAIKIMINE

On sõnu nii palju meil,
kuid mina olen ikka vait.
On tähendusi palju neil,
kuid mina olen ikka vait.

Sest sõnad nii haiget teevad,
kui valesti neid kasutad.
Ja ära loodagi, et veenad
mind neid lausuma.

On rääkimine hõbe ja vaikimine kuld,
seda teadma peaks isegi muld.
Ja vaikides palju rohkem sa kuulad
ning vastuse üle mõtelda suudad.

Kulda testitakse tules

Ergutusauhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2017

Reena Roos Oru koolist

Elas kord üks väike linnupoeg – pisike ja äbarik – kes veel lennatagi ei osanud, kuid just seda ta üle kõige soovis. Ning ühel päeval, kui linnuema oli rutanud väikesele linnukesele toitu püüdma, võttis pisike suleline vastu otsuse õppida nüüd ja kohe lendama. „Kui uhke ema mu üle oleks!" mõtles ta, ja sellest jätkus, et purustada kübegi kahtlust, mis tal oma otsuse osas oli.

Jookse, hüppa, lehvita tiibu – kui keeruline see ikka olla saab? Selle mõttega võttis linnupoeg pesas hoogu ning juba ta hüppaski üle pesaääre. Väikseke lehvitas meeleheitlikult oma nõrku tiivakesi, kuid ka kõige suurema pingutuse juures ta siiski langes, selle asemel et tõusta kõrgemale. Linnuke potsatas väsinult ning hingeldades maha.

Ta vaatas otsivalt ringi: pesa oli kõrge paju otsas, mille all ta nüüd lebas ja kuhu ilmaski ilma lennuoskuseta tagasi poleks saanud. Paju seisis tee ääres. Üle tee märkas linnupoeg kullassepa töökoda ja seal töökat kullasseppa askeldamas. Kähku-kähku pani pisike lind oma jalakesed tööle ja tatsas üle tee.

Vana kullassepp silmas juba eemalt eksinud linnupoega tulemas. „Kaunis linnuke, kuidas küll sina siia sattusid?" päris ta murelikult.

„Tahtsin lendama õppida, aga näed – ei saanud hakkama ja kukkusin pesast välja. Nüüd ei saa ma enam üles!"

„Oh sind, kullakest!" Kullassepp pani hetkeks tööriistad käest. „Ma aitan su tagasi!" Ta haaras linnukese hellalt pihku, võttis teise käega kaenlasse redeli ning ületas tee. Ta paigutas redeli puu najale, ronis ettevaatlikult üles ja asetas linnu tema pessa.

„Aitäh, lahke härra!" sõnas väike linnupoeg tänulikult ja vaatas kullassepale järele, kui too tagasi alla ronis." Kuid linnuke ei visanud peast mõtet lendama õppida. „Juba homme," pomises ta endamisi, „juba homme proovin ma uuesti."

Järgmisel päeval, kui linnuema taas pesast lahkus, et oma järglasele toitu tuua, võttis ka linnupoeg uuesti hoogu ja hüppas. Küll ta siples ja siputas, rapsis ning saputas, kuid tolku sellest polnud. Jällegi leidis ta end paju alt. Järjekordne ebaõnnestumine tekitas temas äärmuslikku ahastust ja ta komberdas – nagu eilegi – vana kullassepa juurde.

„Lahke härra, ma ei saa iialgi lendamist selgeks – jälle kukkusin õnnetult maapinnale. Miks see mul välja ei tule?"

„Ära heida meelt, kaunis linnuke," oli vana mees kiire lohutama. „Kulda testitakse tules."

„Mida see tähendab, härra?"

„See tähendab seda, et niisamuti nagu mina siin praegu kulda tules puhastan, niisamuti puhastavad sind ebaõnnestumised. Ebaõnnestumised on nagu tuli, mis sinu kuldset isiksust proovile panevad ja seeläbi sind täiustavad. Ära iialgi anna alla! Tule – ma viin su tagasi."

Olles jõudnud oma pessa, tänas linnuke kullasseppa südamest ja jäi ootama ema saabumist. Kuid ta ei kavatsenud alla anda, vaid järgmisel päeval uuesti proovida ja proovida seni, kuni lõpuks lendab. Meie linnupoeg oli küll väike, kuid tahtejõud oli tal suur.

Nõnda järgmisel päeval, nagu sai otsustatud, prooviski ta pärast ema lahkumist kolmandat korda

„Vanasõnagi ütleb: kolm on kohtu seadus. Ma saan hakkama! Täna ma lendan," mõtles väike linnupoeg ja hüppas jooksu pealt üle pesaääre. Ta lehvitas tiivakesi nii, kuid jaksas – ja endiselt ta langes. Kuid siis korraga meie linnuke kerkis ning kerkis veel ja siis äkitselt lendas! Linnupoeg tundis tuult oma tiibades. Ta tundis end vabana kõigist külgetõmbejõuahelaist ning mõistis esmakordselt, mis tähendab elujoove. Tema meeli valdas ülim, sõnades kirjeldamatu tänutunne. Seekord ei pidanud ta tatsama üle tee, et kullassepani jõuda – seekord ta lendas sinna.

Linnupoeg liugles õnnelikult kullassepa töökotta. Teda nähes lõi rauga nägu särama kui kuld, mida ta parajasti vormist välja võttis. „Kaunis linnuke, ma teadsin, et saad sellega hakkama!"

„Ilma teieta poleks ma seda suutnud – võlgnen teile tänu," sädistas meie linnupoeg. Ta maandus hetkeks vana kullassepa õlale, kus sai armastusväärse pai osaliseks. Seejärel lendas värskelt lendama õppinud linnupoeg vastu oma emale, keda eemalt, ussikesed noka vahel, tulemas nägi ning kes oli sügavalt hämmastunud. Linnuema oli oma maimukese üle ütlemata uhke ja juba samal õhtul lendlesid nad koos

Katariin Mudist Huvikeskus Kullo näituselt

punava päikeseloojangu paistel üle kõrge paju, mis oli neile pesapuuks. Meie kaunist, kuid äbarast linnupojast sirgus peagi piirkonna kõige graatsilisem ja ilusam linnuneiu, kelle lennuoskus oli tuntud ning suisa eeskujuks mitmete maade taga elavatele lindudele. Vana kullassepp käis tihti väljas väikest linnukest imetlemas, kui too ühes emaga taeva all tiire tegi, ning kui nad veel surnud ei ole, tiirutavad nad üheskoos rõõmsalt tänaseni.

Soolaleivapidu

Ilmar Tomusk

Martini ja tema pere uus maja sai lõpuks valmis. See oli väga ilus – suurte akende ning punase plekk-katusega. Täpselt selline, nagu isa selle oli valmis mõelnud. Martin sai endale esimest korda elus oma toa. Nüüd ei pidanud ta enam öösiti ärkama, kui väikesel õel uni ära läks, sest tema tuba oli maja teises otsas ning õe nutt lihtsalt ei kostnud temani.

„Homme korraldame uue maja valmimise puhul peo," ütles isa reede õhtul.

„Tore," oli Martin rõõmus. Ta kujutas ette, et peole tuleb palju külalisi ning süüa saab igasuguseid magusaid asju: torti, kooki, kommi, šokolaadi ja mida kõike veel.

„Homme hommikul lähme koos poodi," jätkas isa. „Meil on vaja osta väga palju toidukraami, sest soolaleivapeole tulevad kõik meie sõbrad ja tuttavad."

Martin oli suure peo pärast nii põnevil, et ei saanud terve öö magada. Kui kell oli saanud üheksa, ronis ta voodist välja ning jooksis isa ja ema tuppa. Isa oli kadunud.

„Kus issi on?" uuris Martin.

„Köögis," vastas ema. „Ta lubas meile pannkooke teha."

Martin lippas kööki, kus isa askeldaski pliidi ees. Varsti said pannkoogid valmis ning pere istus lauda. Väike õde istus aga ema süles, sest tema veel pannkooke ei söönud.

Kui kõigil oli kõht täis saanud, panid isa ja Martin endale õueriided selga ning läksid poodi.

„Nii," ütles isa, kui nad olid kohale jõudnud. „Kõigepealt võtame leiba."

Isa võttis käru, kuid lubas seda Martinil lükata. See oli äge.

Leivariiuli juurde jõudnud, ladus isa kärusse tervelt kakskümmend pätsi musta leiba.

„Miks sa nii palju leiba ostad?" imestas Martin.

„Meil tuleb pidu, me ju rääkisime sellest," vastas isa ja jätkas: „Nüüd otsime üles soolariiuli."

Soolariiul oli hoopis poe teises otsas. Kohale jõudnud, pani isa kärusse kümme kilo soola. Seejärel seadis ta sammud kassa juurde. Martin ei saanud enam mitte millestki aru.

„Kas me midagi magusat ei ostagi?" küsis poiss.

„Magusat?" imestas omakorda isa. „Miks me peaksime ostma midagi magusat?"

„Aga meil tuleb ju pidu," vastas Martin.

„Oh sind küll," naeris isa. „Ega meil siis mingisugu-

ne magusapidu ei tule," selgitas ta. „Meil tuleb soolaleivapidu. Eestis on kombeks, et kui uus maja saab valmis, tuleb korraldada soolaleivapidu. Sinna kutsutakse kõik kõige paremad sõbrad ja tuttavad ning koos nendega süüaksegi soola ja leiba."

Raha makstud, vinnas isa suure soolakoti selga, haaras kummassegi kätte koti kümne leivaga ning sammus kodu poole, Martin sabas sibamas.

Kui isa ja Martin koju jõudsid, hakkas ema kohe lauda katma. Ta lõikas suured leivapätsid pooleks ning pani need lauale ritta, nende vahele aga asetas soolapakid.

„Siis on hea võtta," selgitas ema.

Külalised tulid kell kolm. Kõigepealt näitas isa neile uut maja. See oli palju suurem kui vana, sest seal oli kaks tavalist tuba, kolm magamistuba, köök, esik, saun ning vannituba. Seejärel kutsus ema külalised lauda.

„Küll on maitsev," kiitis onu Riho, kes hammustas oma leivapoolikust mehise suutäie ning kühveldas selle järel suhu kaks peotäit soola.

Ka teised külalised lasid leival ja soolal hea maitsta, kõik sõid ja kiitsid, sest leib oli hea ja sool oli täpselt nii soolane kui sool peab olema.

„Kas teil ka midagi joogipoolist leidub?" küsis tädi Anne murelikult. „Mul on janu, see on vist sellest, et täna on väga soe ilm."

„Oih!" hüüatas ema vabandavalt. „Ma unustasin joogi täiesti ära."

Ema lippas kööki, lasi morsikannu sooja vett täis ning segas sellesse pool kilo soola.

„Väga hea jook," kiitis tädi Anne. „Nii värskendav."

Martin võttis näpuotsaga soola ning puistas endale keele peale. See oli väga soolane. Seejärel murdis ta endale tüki leiba. Sellel polnud vigagi.

„Soolaleivapidu on ikka üks väga imelik pidu," mõtles Martin ja kirtsutas nina, endal kirbe soolamaitse suus.

Onu Peetril oli juba palitu seljas, kuid ta ei saanud kuidagi laua juurest minema, sest paari soolapaki põhjas oli veel natuke soola. Lõpuks lakkus ta keelega laua üle, sest ka sinna oli pisut soola pudenenud.

„See oli maailma kõige parem soolaleivapidu," kiitis onu Peeter. Kõik külalised olid temaga nõus. Martin aga leidis, et suhkrusaiapidu oleks olnud palju parem.

„Aga kui ma suureks kasvan ja endale oma maja ehitan," otsustas Martin, „korraldan ma külalistele maasikatordipeo, õunakoogipeo ja pähklišokolaadipeo."

Helin Tikerpuu

MERELUULET
PAIKUSE PÕHIKOOLIST

Kopli Noortemaja kunstiringi näitusett

LAINED TOOVAD RANDA

Praam just sõitis Saaremaale,
kütus lõppes otsa.
Praamijuht siis tahtis teada,
kust saab juurde osta.
Meeskond oli täitsa mures,
kes võiks kütust anda?
Tuul see hõikas üle mere:
„Lained võivad kanda,
toovad paari tunniga
teid otse Saare randa!"

Andre Laanemets 4.a klassist

MINA JA PRAAMID

See ei ole mingi juhus,
vanaema elab Muhus.
Kuidas sõita üle mere,
öelda memmekesel: „Tere!"

Selleks appi tuleb praam,
ilmatuma suur kui aam,
kiirusühikuks on sõlm,
kaptenil on lahti hõlm.

Ühel praamil nimeks Tõll,
uhkelt ujub lainetel.
Teisel, vaata, ennäe imet –
seisab nimesildil Piret.

Praami peal saab friikaid süüa,
nalja teha, lulli lüüa.
Mina raha üle loen,
ja siis kähku poodi poen.

Kaptenil on oma kell,
ise väga tore sell,
reisijatel´ jõudu soovib,
meeskond tema käsust hoolib.

Hendrik Laidvee 4.c klassist

MEREL

Merel sõidab parvlaev,
pole tal see mingi vaev.
Olgu torm või tugev tuul,
parv see lendab nagu kuul.

Olgu talv või olgu suvi,
rahval saare vastu huvi.
Kiirustavad üle mere,
kõik need mandrirahva pered.

Lennart-Samuel Talviku 4. b klassist

PRAAMISÕIT

Ma ükskord sõitsin praamiga
üle Väinamere.
Ilm oli väga tormine,
mul hakkas päris kõhe.

Lained muudkui kasvasid
ja kõigutasid praami.
Ei jõudnud ära oodata,
et jõuaks Hiiumaani.

Helena Ailt 5.a klassist

GALERII

ARTE GÜMNAASIUMI NÄITUSELT „VANA TALLINN NOORTE TALLINN“

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

ALPIKANN

Mai Zernask

Jaanuari päevi tegikirkamaks ja helgemaks taas õide puhkenud kaunis alpikann otsatare aknal. Kolmekuningapäeval, kuikuusk oli välja viidud, saabus tarre jõulujärgne vaikus. Juulimemm silmitses kaunist lille ja talle meenus, et olikord natuke kurblik aeg, kui talvesünnilapsed said kingiks vaid alpikanni lõikeõisi, sest lillepoes lihtsalt muud polnudki. Harva mõni nelk sekka, roosist rääkimata. Nüüd, kus lillepood on Eedeni aiana värvikirev ja liigirohke, on temale jäänud talve lilleks ikka seesama kaunis alpikann.

„Mida sa mõtiskled, Juulimemm, endal silmad märjad?" uuris Nähka.

„Vaatan oma kirgast alpikanni ja olen mõttes taas eluradadel kümneid aastaid tagasi," vastas memm.

„Räägi mulle oma nostalgialillest!" palus Nähka.

Memm pajatas: „Looduslikke alpikanne on üle 20 liigi. Kasvavad nad eelkõige Vahemere idakaldal aga tihti tammede varjus. Neid leidub ka Kaspia ja Musta mere lõunapoolsetel rannikualadel, Kreeta, Rhodose, Baleaari saatel, Põhja-Aafrika mäestike hõredates lehtja okaspuumetsades. Alpikanni levila ulatub Vahemere maadest Kaukasusse, Bulgaariasse, Iraani, Türki ja teistesse riikidesse.

Türgi impeeriumi aladelt jõudsid esimesed alpikan-

niliigid Euroopasse ja Suurbritanniasse juba 1560. aastail. John Gerard, kes neid taimikirjeldas, oli küll elukutselt habemeajaja ja kirurg, aga hingelt kirglik aednik ning arstide kooli ravimtaimeaia kuraator. Tema kasvatas vähemalt kahte alpikanniliiki. Kolmkümmend aastat (umbes 1590) hiljem kasvatas John Perkinson juba kümmet alpikanni teisendit. Uute sortide aretuses paistavad enim silma inglased, prantslased ja hollandlased, aga viimasel ajal ka sakslased. Aretatud sortiment on väga rikkalik nii õite värvuse, kuju kui ka suuruse poolest. On terveservaliste, narmaliste, laineliste kroonlehtedega sorte. Viimasel ajal püüavad pilku alpikannide minivormid ning uus trend on luua lõhnavaid ja ilusa lehemustriga sorte.

Looduses on alpikannide seas nii kevadisi kui ka sügisesi õitsejaid. *Ümaralehine alpikann* õitseb koos lumikellukestega ja *napoli alpikann* hoopis sügisel. *Vahemere alpikanni* sordid on Euroopas tavalised ja laialttuntud potililled. Tema umbes 4 cm pikkused õied on looduses valged, roosad või punased.

Alpikannidele on iseloomulik mugul, mis on osaliselt või täiesti mullast väljas ja selle alumiselt küljelt kasvab ringina välja kiirjalt harunev juurestik. Munajad või neerjad lehed on sageli hõbedase mustriga. Mõnedes maades kutsutakse alpikanni „sealeivaks", sest on märgatud, et lillemugulad meeldivad metssigadele."

„Oi-oi, kui põnev on alpikannide maailm! Aga kuidas neid siis hooldama peaks?" uuris Nähka.

„Õitsev alpikann vajab palju valgust," pajatas memm. „Ta tuleb panna tingimata akna ligidale ja mitte keset tuba lauale ning kõige sobivam temperatuur on 10 – 15 kraadi. Kasta tuleb ettevaatlikult ümber potiääre ja vesi ei tohi sattuda mugula peale. Oskusliku hooldamise korral võib alpikann õitseda isegi aastakümneid. Suveks võib alpikanni viia aeda või rõdule poolvarjulisse kohta. Äraõitsenud õied ja kolletanud lehed eemaldatakse järsu tõmbega."

„Sina vist teed kõike õigesti ja armastusega, Juulimemm, sest sinu alpikann puhkeb õide igal aastal!" hüüdis Nähka rõõmsalt.

Juba lippaski ta kastekannu järele.

Aasta võib alata õitsva alpikanniga! Lilled on ju igas kultuuris, usundis ja paljude rahvaste juures omandanud erilise tähenduse. Näiteks alpikanni õie keskel olev laik sümboliseerib Neitsi Maarja veritsevat südant. Aga ennekõike imetlegem ikka alpikanni ilu.

Aasta võib alata õitsva alpikanniga! Lilled on ju igas kultuuris, usundis ja paljude rahvaste juures omandanud erilise tähenduse. Näiteks alpikanni õie keskel olev laik sümboliseerib Neitsi Maarja veritsevat südant.

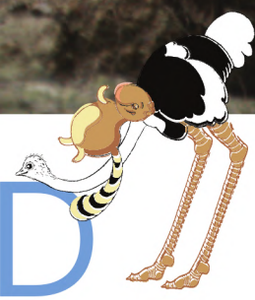

JÄÄ-TORMILIND

Peep Veedla

Põhjameredel, Vaikse ookeani ja Atlandi ookeani põhjaosas on üks tavalisemaid merelinde jää-tormilind. See, kuidas nad sirgete väljasirutatud tiibadega veepinna kohal liuglevad, on omaette vaatepilt. Meremeestel on seda laevatekilt tore jälgida. Nende tiivad võivad peaaegu vett puudutada, kuid ometi kontrollivad nad seda imeväikest vahemaad täiuslikult ning alati suudavad lainetega pihtasaamisest hoiduda. Nad on tuulte ja tõusvate õhuvoolude kontrollimise tõelised meistrid.

Väljanägemiselt meenutavad jää-tormilinnud kajakaid. Mõõtmetelt on nad üsna kalakajaka mõõtu, kuid märksa jässakamad. Suure osa oma elust veedavad nad lennates, olles sagedasteks kalalaevade saatjateks. Oma toidu hangivad nad pindmisest veekihist, sageli on selleks kalarapped. Sukeldumise kunsti jää-tormilinnud ei mõista. Paraku ei suuda linnud alati toitu eristada rämpsust ning teadlased on leidnud jää-tormilindude kõhust hulgaliselt plastikprügi. Merebioloogidele on jää-tormilinnud otsekui merereostuse indikaatoriteks. Lindude kõhus leiduv prügi hulk annab ülevaate ookeanide põhjapiirkonna reostuse olukorrast ning sel eesmärgil on neid jälgitud juba 1980ndatest aastatest

Jää-tormilinnud on pikaealised linnud, elavad tavaliselt paar-kolmkümmend aastat, kuid on teada ka umbes 90-aastaseks elanud isend. Noorusiga, enne kui nad pesitsema asuvad, kestab neil koguni 6 – 12 aastat. Seejärel aga leitakse paariline kogu eluks.

alates. Teadlased lahkavad kaldale uhutud jää-tormilindude surnukehi ning määravad kõhus leiduva prügi hulga. Ühe jää-tormilinnu kõhust leiti koguni 454 plastikprügi tükikest.

Jää-tormilinnud on pikaealised linnud, elavad tavaliselt paar-kolmkümmend aastat, kuid on teada ka umbes 90-aastaseks elanud isend. Noorusiga, enne kui nad pesitsema asuvad, kestab neil koguni 6 – 12 aastat. Seejärel aga leitakse paariline kogu eluks. Pesitsusaeg ongi ainus põhjus, miks merelt maale tulla. Pesa ehitatakse enamasti kusagile kaljunukile ja oma ainsat valget muna hauvad linnud seal kordamööda üle viieküme päeva. Kui keegi peaks julgema neid häirima tulla, on jää-tormilindudel tülitaja jaoks omapärane tõrjevahend. Nad pritsivad oma noka-avadest vaenlase pihta kohutavalt haisvat maovedelikku. Jää-tormilindude ladinakeelne nimetus *Fulmarus glacialis* on tuletatud islandikeelsest sõnast „fùlmàr", mis tähendab tõlkes haisvat kajakat. Inimeste suhtes on jää-tormilinnud usaldavad, mistõttu Fääri- ja Shetlandi saartel seda juttu ilustreerivaid pilte tehes mul selle haisu kohutavust testida ei õnnestunudki.

Kui muidu on jää-tormilinnud päeval aktiivsed, siis pesitsusperioodil harrastava nad ka öist eluviisi. Poegadel kulub aga suureks saamiseks ja lendama õppimiseks paar kuud, senikaua istutakse oma kaljunukil ja oodatakse vanemate poolt toidupalu. Kui vanemad hindavad lapsed juba lennuvõimelisteks, jätavad nad toidutoomise katki ning noorukesed tormilinnuhakatised ajab merele tegelikult nälg. Aga teisiti olekski raske oma mugavast istekohast kaljunukil loobuda. Kui aga noored saavad tunda, kui mõnus on mere kohal hõljuda, ei kiirustagi nad enam maale tagasi ning ega neil sinna kaljunukkidele nüüd asja polegi. Mitte enne kui juba varem mainitud 6 – 12 aasta pärast.

Eestisse pole seni teadaolevalt ükski jää-tormilind sattunud, seetõttu saab nende toredate lindudega tutvust teha reisidel põhjapoolsetesse riikidesse. Ja mine tea, ehk satub tänase loo peategelasi kunagi ka meie vetesse.

Fotod: Peep Veedla

Valeria Afanassova Anni huvikooli näituselt

Reis tulevikku

Kaugel külas elab üks poiss. Ta on üksteist aastat vana. Tal on pruunid juuksed ja rohelised silmad ning ta on väga kõhn. Küla nimi on Mändküla. Tema naabermajast kõlab viimasel ajal kummalisi helisid. Ka praegu on kuulda imelikku müra.

„Jälle need helid!" kostab ema suust. „Isa ei saa nende häälte tõttu rahulikult töötada!"

Järgmisel päeval käsib ema: „Paul, mine ütle naabrile, et ta lärmi tegemise järele jätaks." Nii peabki Paul kõrvalmajja minema. Kui ta hakkab uksele koputama, läheb see iseenesest kriiksudes lahti. Poiss siseneb ebalemisi majja ja järsku kõlab tema selja tagant kärisev hääl: „Tere tulemast!" Paul keerab kõheldes ümber ja tema ees seisab mingi ülikonnas olevus. Eriskummalisel olendil on metallist nägu, tema üks silm on suurem kui teine, paremal põsel on päikesepaneel ja vasak käsi sarnaneb kääridega.

„Kuidas teil läheb, naaber?" kõlab roboti metalselt kärisev hääl.

Äkki siseneb ruumi veel üks hallide juuste ja näpitsprillidega professori välimusega mees. „Palun vabandust, kui Fermo sind ehmatas. Minu nimi on Satero ja tema on Fermo," näitab ta näpuga vaikiva roboti poole. „Kes sina oled?" küsib ta poisilt.

„Mina olen Paul ja minu ema palus öelda, et te lõpetaksite lärmi tegemise, sest minu isa ei saa töötada."

„Need helid tulevad minu uuest leiutisest, ajamasinast," selgitab professor sõbralikult.

Paul hüüatab „Äge! Kas te olete seda juba ka proovinud?"

„Veel ei ole, aga sina saad mind aidata ajamasina katsetamisel. Kas tahad?" uurib professor.

Paul mõtleb natuke ja nõustub. Professor seletab poisile kiiresti, kuidas ajamasin töötab, ja lõpetades hoiatab, et ta ei tohi punast nuppu vajutada. Seejärel ulatab mees Paulile kõrvaklapid ja minimikrofoni omavaheliseks sidepidamiseks. Paul tänab ja võtab tehnikaseadmed ning astub ajamasinasse, küsides: „Kuhu ma lähen?"

„Tulevikku!" hüüab hõbepäine professor ja tõmbab käivitamiskangi. Kõik hakkab ümberringi keerlema ja undama ning Paulil läheb isegi süda pahaks.

Äkki pöörlemine lakkab. Kogu ümbrus on sinkjalt tume ja pime. Järsku on ta ees terve armee roboteid, kes nõuavad oma jäisel häälel: „Sind hukatakse, kui sa ei tule meiega kaasa!"

Paul huikab mikrofoni: „Professor, appi, too mind kähku tagasi!" Taas toimub kõik sama, mis juhtus ajamasina käivitumiselgi. Masin hakkab mürisema ja keerlema, poisi keha läbistab tuulispask. Ta jõuab siiski õnnelikult ja tervena raudmeeste eest põgeneda.

Marina Toganova Anni huvikooli näituselt

„Professor Satero, tulevikus on kõik hirmus ja kohutav. Seal on nii sünge ja pime. Kõikjal ründavad inimesi orjastavad robotid. Nähtu ajab ihukarvad püsti!" karjub jahmunud Paul.

Satero mõtleb, sügab pead ja hüüatab: „Heureka! Mul on idee! Me saame tulevikku jääda, kui hävitame tehisinimeste juhi. See tähendab aga, et sa pead jälle ajas reisima."

Paul ohkab ja astub alistunult ajamasinasse. Seekord on ta juba kõigega harjunud ning sekunditega jõuab ta kaugesse tulevikku.

„Ettevaatust, peida end kohe paremale künka taha!" kõlab kõlaritest. Paul peidabki ennast künka taha ja juba ongi kuulda krigisevaid roboteid tulemas. Mõne aja pärast kostab kõrvaklappidest: „Paul, tule välja, nad on läinud! Mine uuesti ajamasinasse, sest ma leidsin just robotite juhi signaali. Sa pead koos ajamasinaga peakorterisse teleporteeruma." Kui Paul lennumasinast jälle välja astub, ümbritsevad teda igalt poolt eredad ja teravad värvid.

Ootamatult eraldub värvilaikudest üks vari, mis ütleb: „Tere, Paul!"

„Fermo?" imestab Paul.

„Jah, mina!" kostab kärisev hääl.

Paul on šokeeritud: „Miks sa seda kõike tegid?"

„Sellepärast, et professor Satero on mind tulevikus täiesti ära unustanud. Seetõttu tahan ma terve inimkonna orjastada, et kõik teaksid, austaksid ja kummardaksid mind," müristab Fermo.

Paul uurib: „Kuidas saavad robotitel tunded olla?" Vastuse ärakuulamiseks pole aga enam aega, sest kõlaritest kostab hääl: „Paul, mine kohe ajamasinasse ja vajuta punast nuppu!" Poiss täidab käsu ja kuuleb, kuidas Fermo talle järele hüüab: „Ei!"

Ehmatusega ärkab Paul, avab silmad ja uurib ümbrust. Ta on kodus oma unesoojas voodis ja esmapilgul tundub, et ei mäleta toimunust enam mitte midagi.

AjaränNul seikles **Raul Erik Täll**

Loo autori Raul Erik Tälli emakeeleks on küll eesti keel, kuid alates 1. klassist on ta õppinud Müncheni Euroopa koolis ning käib eesti keele tundides neli korda nädalas. Praegu õpib Raul Erik kuuendas klassis.

SUUR LASTE LEIUTAMIS-VÕISTLUS LOTTEMAAL!

Tere!

Ma ei tea kuidas teil, aga minul on pea kogu aeg häid mõtteid täis. Nad muudkui jooksevad seal edasi-tagasi, itsitavad, ajavad üksteist taga ja tulevad mulle tähtsaid asju rääkima. Näiteks kolm päeva tagasi teatas üks järjekordne hea mõte, et ma võiksin Bruno ja Albertiga korraldada Leiutajateküla lepatriinudele leiutamise võistluse. Mulle hakkas see mõte kohe meeldima. Suurte külaelanike leiutiste võistlus meil juba on, igal suvel toovad leiutajad külaplatsile oma uued leiutised ja võitja saab uhke karika. Miks siis mitte teha võistlus ka meie tublidele lepatriinudele!

Juba samal päeval riputasime Bruno ja Albertiga puude külge teated eelseisvast võistlusest. Ja mis te arvate, mis nüüd juhtus? Järgmisel päeval tõid lepatriinud meile tervelt kakskümmend kuus vahvat leiutist! Seda kõige paremat ei olnud üldsegi lihtne välja valida, aga õhtuks jõudsime Bruno ja Albertiga üksmeelele – esimese koha võitis lepatriinu Timmu poolt leiutatud männiokastest, kuusekäbidest ja põdrasamblast väike mootorpaat. Timmu lubas oma leiutist natukene täiendada, et siis suvel Leiutajateküla tiigi peal kõiki väiksemaid putukaid sõidutada.

Aga kohe pärast seda tulid kaks head mõtet korraga mulle rääkima, et **teeme ühe leiutiste võistluse veel. Ja seekord kõikidele Eestimaa lastele!** Niisuguse vahva mõtte peale hakkasin ma rõõmust tantsima. Ja kui ma sellest Brunole ja Albertile rääkisin, hakkasid nemad ka tantsima. Kui minu ema seda nägi, arvas ta, et kirp Kaarel on meile külla tulnud.

Lõpuks rahunesime maha ja tegime Bruno ja Albertiga kolm tähtsat otsust. Esiteks – **kõik Eestimaa lapsed saavad oma leiutisi saata Lottemaale kuni 2018 aasta 15. märtsini**. Teiseks – **missugune peab leiutis olema, suur või väike, magus või kibe, laulev või lobisev, selle otsustavad lapsed ise**. Kolmandaks – **esimese koha võitnud leiutise lubasid minu isa Oskar, rebane Giovanni ja kärbes Jaak üheskoos algusest lõpuni valmis ehitada ja ilusasti keset Leiutajateküla püsti panna.** Et kõik külaelanikud ja meie külalised seda juba kaugelt näeksid. Kas pole vahva! Nii et sina kääri ruttu käised üles, sest meie juba ootame! Pole tähtis, kas sa saadad meile idee, plaani või juba valmis leiutise, meie võtame kõik vastu! Tervitades **Lotte**

P.S Ühe tähtsa asja unustasin. **Võistluse tingimuste ja muu põneva infoga leiutamise kohta saad tutvuda** Lottemaa kodulehel. Rebane Giovanni leiutas meile arvuti ja toksis selle kõik nüüd internetti üles. Kui sinu peres on ka keegi arvuti leiutanud, siis **toksi julgesti sisse järgmine aadress: http://lottemaa.ee/leiutamisvoistlus-2018/**

P.S. Üks asi veel! Kui sul ei tule miskipärast ühtegi head mõtet, siis ära lase nina norgu ja leiuta kas või jonni pärast edasi. Näiteks ükskord ei teadnud minu isa Oskar ka, mida ta tahab õieti leiutada. Aga tema leiutajasõrmed muudkui sügelesid ja nii leiutaski isa päeva lõpuks ühe veidra ja arusaamatu asja valmis. Siis hakkas isal selg sügelema ja kohe selgus, et ta oli just seljasügamise aparaadi valmis leiutanud. Edu sulle! See võib vabalt olla just sinu leiutis, mis keset Leiutajateküla püsti pannakse!

Ikka Lotte! Ja Bruno ja Albert ka!

WCKD
LABÜRINDIJOOKSJA
SURMA
RAVIM
KINODES ALATES 26. JAANUARIST

IGAL LABÜRINDIL ON LÕPP

VALTER SOOSALU

HEA MAPS

3

SU
NÄGU KÕLAB
TUTAVALT

MEISTERDAME KAARTE

Lully Gustavson

Jälle on aeg kaartide meisterdamiseks ja teemaks – vanast uus, kasutades ikka ja jälle väljalõikeid vanadest postkaartidest. Seekord proovi kaarte teha sisselõikega. Sisselõiked lisavad kaardile põnevust. Näiteks võid teha lillekaardi, millel on õie südamik välja lõigatud ja läbi selle õie paistab kaardi siseküljele kleebitud lille-korv. Kaart „Kes sealt vaatab?" on samuti lillesüdamiku suuruse sisselõikega. Sisselõikest paistavad ainult kellegi silmad. Kes see võiks olla? Kaardi avamisel laheneb saladus: me leiame naeratava lille. Lillekujundusega on ka kaart, mille aknast näeme sünnipäevalapse vanust. Selle kaardi sisse on paigutatud numbritega ketas, mille keeramisel leiad õige numbri. Ketta võid kinnitada nii kaardi esikülje kui ka tagakülje külge.
Katseta ja leiuta ning sa leiad kindlasti huvitavaid lahendusi ja midagi eriti üllatuslikku.

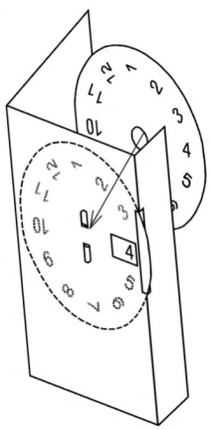

KELLATRIKK

Mustkunstnik **Ande**

Kui lapsed pärast aastavahetust kokku said, oli põhilisi jututeemasid kaks: kes laskis kõige uhkemaid rakette ja kes oli kõige kauem üleval.

„Sel aastal on meie pere vist kõigist kõvasti üle," kiitles Uinu.

Teised lapsed vaid naersid – oli üldteada, et Uinu peres olid kõik suured unimütsid. Tavaliselt jäädi juba ammu enne südaööd magama ning raketidki jäid paremaid aegu ootama.

„Mina teie maja juures küll aastavahetusel ilutulestiku ei näinud," kinnitas Neve-Rever.

„Sa vaatasid valel ajal," seletas Uinu. „Me polnud üldse väsinud, nii et südaööl rakette lasta tundus liiga vara."

„Mis kell te neid siis lasite?" küsis Lembit.

„Ee… Kell kuus hommikul!"

„Ma ei usu sind," raius Neve-Rever. „Sa ei suudaks elu sees nii kaua üleval olla!".

„Mis kell sa ise magama läksid?" küsis Unu.

„Ee… Kell kolm," valetas Neve-Rever. Tegelikult puges ta juba napilt pärast südaööd põhku.

„No näed, siis sa ei saanudki ju seda näha!" rõõmustas Uinu.

„Mida see tõestab?" küsis Neve-Rever trotslikult.

„Okei, teeme nii… Mõelge igaüks sellele ajale, mis kell te magama läksite," juhendas Uinu teisi. „Nüüd kujutage ette kella numbrilauda ja tõmmake sirge joon oma kellaajast risti üle selle numbrini, mis vastas on. Kui Neve-Rever läks kell kolm magama, siis selle vastas on üheksa. Ja nii edasi. Nüüd lahutage suuremast numbrist väiksem. Mis te saite?"

„Kuus!" hõikasid lapsed kooris.

„Tegelikult ei tõesta see ka midagi," targutas Peerend. „Kell ongi ju nii tehtud, et selliselt lahutades on vastuseks alati kuus."

„Seda küll…" nõustus ka Uinu ja võttis taskust suletud ümbriku. „Aga ma teadsin, et te ei usu mind nagunii, nii et kirjutasin kodus avalduse ja panin selle suletud ümbrikusse."

„Misasja? Mis avalduse?" ei saanud lapsed enam mõhkugi aru. Tundus, et Uinu on magamata ööst täitsa unesegane – hakka või uskumagi, et ta tõesti oli hommikuni ärkvel.

„Ee… Kohe näitan. Kaardid ei valeta, on ju?" võttis Uinu taskust kaardipaki ja ulatas selle Neve-Reverile. „Sega need nii hästi läbi kui oskad ja aseta pildipool all enda ette lauale."

Neve-Rever võttis oma kohustust tõsiselt ja segas kaarte nii, nagu neid vist küll kunagi varem segatud ei olnud. Seejärel pani ta kaardid enda ette lauale.

Uinu tõstis ka ümbriku tüdruku ette ja ärgitas: „Tee see lahti, ja vaata, mis seal sees on!"

Neve-Rever rebiski kirja välja ja luges: „Avaldus. Mina, Uinu, kinnitan pühalikult, et läksin vana-aasta õhtul magama kell kuus. Uinu."

Rahulolevalt naeratades ütles Uinu: „Vaata nüüd, mis paki pealmine kaart on?"

Neve-Rever vaatas ja näitas ka teistele – see oli poti kuus.

„Näete, jälle kuus! See juba on midagi!" hõiskas Uinu.

Kuidas Uinu seda tegi?

Kellaajaga on tõepoolest nii, nagu Peerend ütles – kui võtta ükskõik millised kaks teineteise vastas olevat numbrit ja siis suuremast väiksem lahutada, on vastuseks alati kuus.

Poti kuue oli Uinu aga juba varem kaardipakist välja võtnud ja ümbriku alla peitnud. Kui Neve-Rever oli segatud kaardipaki lauale asetanud, pani Uinu ümbriku nende peale. Ja koos ümbrikuga loomulikult ka poti kuue, millest sai nüüd paki pealmine kaart.

Muidugi võid seda trikki kasutada ükskõik millise kaardi äraarvamiseks – kirjuta lihtsalt ümbrikusse endale sobiv ennustus ja asu võluma!

UUED JA HUVITAVAD VALGUSTID

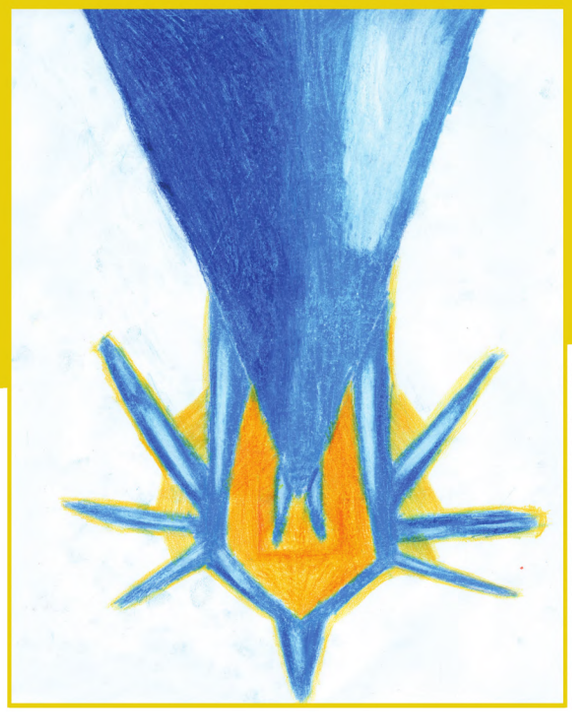

Andreas Metsis Rakvere Waldorfkoolist

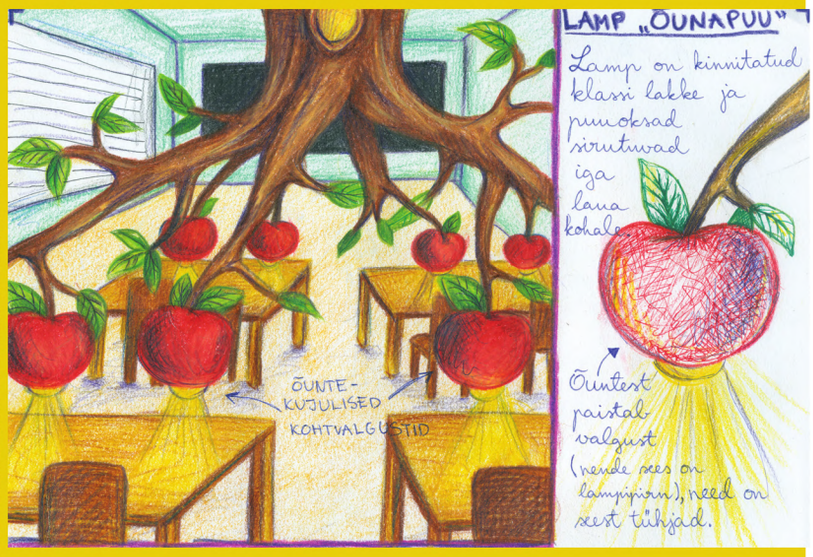

Maria Eliisa Metsis Rakvere Waldorfkoolist

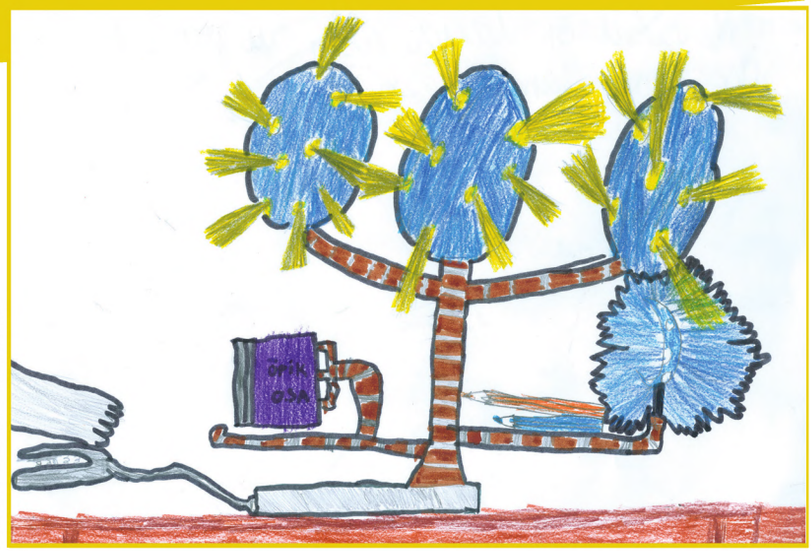

Juhan Põllu Türi Põhikoolist

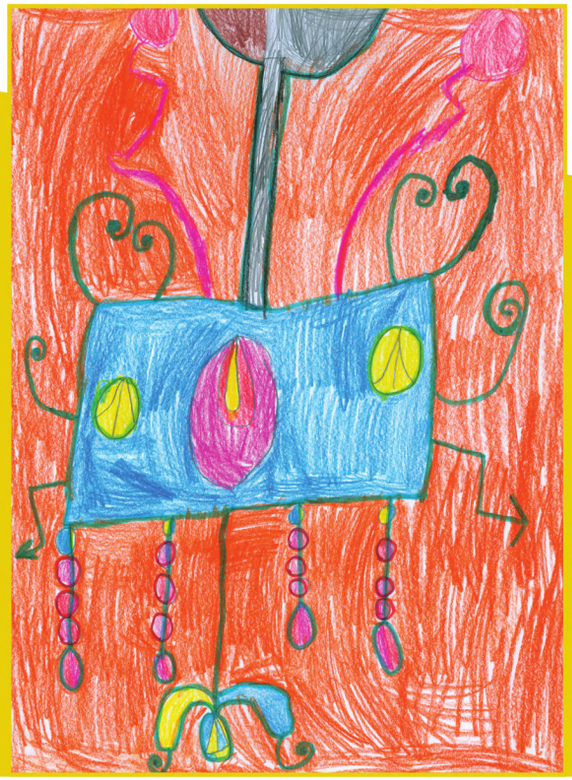

Jade Rajasaar Türi Põhikoolist

Anita Rähn Puurmani Mõisakoolist

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Ilusat, rõõmsat ja lõbusat uut aastat, armsad kokkajad! Loodan, et teie pühad olid maitsvad ja toredad. Mulle nii meeldivad igasugused uued algused – ka aastate puhul. Tulgu meil kõigil üks helge ja meeleolukas aasta! Selleks, et kõik see hea saaks tulema hakata, tuleb ikka kõht täis süüa, et jaksaks edasi toimetada. Pakungi teile välja kaks maitsvat retsepti!

KOKKA ISE!

Kodused „friikartulid" sooja kastmega

Friikartulid on sellepärast jutumärkides, et tegelikult on need seekord hoopis ahjus küpsetatud. Tulemus on ikka väga krõbe ja mõnus, just nagu päris friikatel. Kõrvale tegin ülimaitsva sooja kastme, mis on kuldpruunidele kartulitele valatult ideaalne. Selle toidu juurde sobib kindlasti ka suur hunnik värsket salatit!
NB! Kui su kannmikser ei ole võimas, siis leota india pähkleid eelnevalt paar tundi või keeda 15 minutit.

KARTULID:
- **1200 g kartuleid (koorimata)**
- **2 supilusikatäit õli**
- **1 ½ teelusikatäit soola**

SOE KASTE:
- **2 supilusikatäit õli**
- **3 sibulat**
- **väikese kuhjaga teelusikatäis soola**
- **pool teelusikatäit purustatud musta pipart**
- **480 ml keevat vett**
- **100 g india pähkleid**
- **1 teelusikatäis sidrunimahla**

Pane ahi 200 kraadi peale kuumenema. Koori kartulid, lõika pikkupidi viiludeks ja seejärel peenikesteks ribadeks. Aseta kartuliribad küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile ning sega õli ja soolaga läbi. Küpseta 40 minutit, kuni kartulid on kuldpruunid ja krõbedad.
Samal ajal valmista kaste. Aja pann kuumaks ja vala sinna õli. Lisa hakitud sibulad. Prae mõned minutid, kuni sibulad on kuldpruunid. Lisa sool ja pipar. Prae minutike. Lisa keev vesi, india pähklid ja sidrunimahl. Podista minut. Vala kaste kannmikserisse ja purusta ühtlaselt kreemjaks. Serveeri kartulitega.

Tatrapilaff

Ma jumaldan kosutavaid pilaffe. Kuumal ja rammusal tomatisel teraviljaroal rohke sibula, porgandi ja ürtidega lihtsalt on mingi eriline mõju. Eriti veel kõleda ilmaga. Riisiga pilaffi oled kindlasti söönud ja kuna tavalist keedutatart saab niigi tihti söödud, otsustasin talle natuke põnevama kuju anda. Tulemuseks on tummine ja ürdine tatraroog baklažaaniga.

- **1200 ml keevat vett**
- **4 supilusikatäit õli**
- **3 sibulat**
- **2 porgandit**
- **3 küüslauguküünt**
- **4 loorberilehte**
- **1 keskmine baklažaan**
- **300 g tatratangu**
- **pool teelusikatäit purustatud musta pipart**
- **2 kuhjaga supilusikatäit paprikapulbrit**
- **1 ½ teelusikatäit soola**
- **240 ml tomatipastat**

Pane vesi kannuga keema. Aja paksema põhjaga pott või vokkpann kuumaks. Lisa õli ja hakitud sibulad. Prae paar minutit. Lisa väikesteks kuubikuteks lõigatud porgandid, hakitud küüslauguküüned ja loorberilehed. Prae paar minutit. Lõika baklažaan pikkupidi neljaks ja rebi näppudega keskmisteks tükkideks. Lisa baklažaanitükid pannil praadivale segule. Prae paar minutit. Lisa tatratang, must pipar ja paprikapulber. Sega ning prae minutike. Lisa keev vesi, kata pott kaanega ja lase 20 minutit podiseda. Lisa sool ja tomatipasta. Sega ning podista veel 5 – 7 minutit. Serveeri.

Vello — saar Soome lahes Tallinna lähedal — mitte lai, mitte avar; pigistav — hobuse-raua-kujuline täht — 2. noot

vahend laeva paigal hoidmiseks

nisuleib — **Erika** — „Meil …äärne tänavas" *Lydia Koidula*

väike laps — lohe

maod *kõnekeeles*

Vene keiser — tuhvel

iga-aastane tähtpäev inimese elus — **sekund** — piljardi-kepp — *Sulev Nõmmik* — (kellegi) hulgas — mingiks ajaks toidust loobuma — **aasta** — …loogia *loodusteadus*

ükskõik — *Betti Alver* — ringraja võidusõidu-auto

suur paksunahaline Aafrikas ja Aasias elav loom

not important — magamiskoht — omandan raha eest — 3 × täht

ühe täpiga täht — *Ott Sandrak* — vanemateta laps — Rooma number 1 — *raadius* — aamen *inglise keeles* — *Neeme* — väike kiviterrass sissekäigu ees

paneme saadetise postkasti, saadame postiga — X

kaardi-mast — ikkagi, siiski, sellegipoolest — *Edvard Grieg*

mehele sobimatu

Rooma number 5 — nigin-… — *Kelly Sildaru*

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **5. veebruari 2018!**
Parimatele auhinnaks „Kosmonaut Lotte" CD.

MÕISTATA

VÄIKE JANUARIIN

Lembitu mõistatus

#100 12.2017

"Aeg lendab tõesti kiiresti," mõtles Kassandra ühel talvehommikul, "alles oli 2017 ja nüüd on 2018 juba mitu päeva käes..."

Möödunud aastale tagasi mõeldes oli ta rõõmus, et kõik 365 päeva olid eriilmelised. Ometi olid neil kõigil korduvad nimed - esmaspäev, teisipäev, kolmapäev, neljapäev, reede, laupäev ja pühapäev.

"Huvitav, kas kuidagi oleks võimalik nimetada kolm järjestikust päeva ka nii, et nädalapäevade nimetusi ei kasuta?" mõtles ta.

Kas sina oskaksid?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et Pärtel-Mürkelil õnnestus Potistesse viia 883 kingitust.

Esiteks tegi ta kolm 333. kilomeetrist retke, võttes iga kord kaasa 1000 kingitust. Talle jäi 2001 kingitust ja Potisteni 667 kilomeetrit.

Teiseks tegi ta kaks 500. kilomeetrist retke, võttes mõlemal korral kaasa 1000 kingitust (üks kingitus jäi maha). Potisteni jäi veel 167 kilomeetrit ning kingitusi oli alles 1000.

Viimased 167 kilomeetrit kõndis ta ühe korraga, võttes kaasa kõik 1000 kingitust. Potistesse jõudes jäigi talle pärast teemaksu tasumist 833 kingitust.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Mõistatuse koostas Ande

1. Looduslike alpikannide liike on üle
a) 20
b) 200
c) 2000

2. Islandi keeles kutsutakse jää-tormilindu
a) valgeks kotkaks
b) haisevaks kajakaks
c) koledaks kulliks

3. Lottemaa korraldab lastele
a) joonistamisvõistluse
b) leiutamisvõistluse
c) luulevõistluse

4. Meie lastekirjanduse üllatusepreemia kannab nime
a) Aasta asi
b) Aasta sai
c) Aasta rosin

5. Kõige vanem tegutsev kosmonaut on rahvuselt
a) itaallane
b) inglane
c) hiinlane

6. Millisel mütsimärgil on kujutatud pealuud ja sääreluid?
a) Noorte kotkaste märgil
b) Kuperjanovi jalaväepataljoni ajateenija märgil
c) Vanglateenistuse märgil

7. Maailma noorim suurmeister males on
a) Andrei Kurjatin
b) Stepan Kuropatkin
c) Sergei Karjakin

Vastused saad välja uurida just sellest ajakirjanumbrist.
Ootame vastuseid **hiljemalt 5. veebruariks 2018!** E-kirjade puhul palume lisada oma kodulinna või -küla nimi, ja muidugi ka iseenda ees- ja perekonnanimi, muidu ei saa me ju preemiaid välja jagada.
Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid.

Arte Gümnaasiumi näituselt

Leiutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Töö kiikab tegijat.
Kullassepal on pidevalt käsi kullas.
Vigadest õpitakse ja mida rohkem neid on, seda mitmekülgsem on õppeprogramm.
Millist kütet tarbib kondimootor?
Nii nagu lumekoristajaile, tuleb ka meie suusatajaile talv ootamatult.
Hädavares vaga linnukene.
Püksitrakse kandvad mehed on traksis mehed.
Võetakse tööle pagareid. Eelistatud on tainapead.
Hea seakasvataja on nagu pärl sigade keskel.
Kas viltpliiatseid tehakse viltidest?

• • •

Koolivaheaeg on see, kui teha pole midagi ja sa tegeled sellega kogu päeva.
Kui rahvas vaikib, siis tähendab see seda, et neil on, mida öelda.
Neile külalistele, kes on kauaks istuma jäänud, on uksed alati avatud.
Meie pesupulber peseb puhtaks isegi need plekid, mida pole olemaski.
Raha ei tohi vasaku käega vastu võtta, kuna see on südamele kahjulik. Samuti mitte ka parema käega, sest see on kahjulik maksale.
Raha on kõige parem vastu võtta kahel käel.
Puhta südametunnistusega saab rahulikult magada, kuid sageli juhtub see tühja kõhuga.
Te jooksete nagu rotid, kes põgenevad uppuvalt laevalt.

NAERU-USS

*

„Õpetaja, kas must on värv?" küsib Juku.
„On küll!"
„Aga valge – kas ka see on värv?"
„On ikka," vastab õpetaja. „Aga miks sa seda küsid, Juku?"
„Ah, mul oli vaja semudele tõestada, et meil kodus on siiski värviteleviisor!"

*

Õpetaja: „Kas teate, lapsed, et mutt sööb päeva jooksul sama palju kui ta kaalub!"
Juku: „Aga kust ta teab, kui palju ta kaalub?"

*

Emakeele õpetaja ütleb: „Juku, palun pööra sõna „jooksma"!"
Juku vastab: „Mina jooksen, sina jooksed, tema jookseb, meie jookseme, teie jooksete…"
„Aga nemad?" küsib õpetaja. „Mida nemad teevad?"
Juku mõtleb veidi ja teatab: „Nemad ajavad taga!"

*

„Juku, kas sa oskad öelda, mis aeg on lauses „Mina jooksen, sina jooksed, tema jookseb" "
„Mis see muu saab olla kui vahetunni aeg!" teab Juku.

*

Õpetaja: „Lapsed, kas sõna "püksid" on ainsuses või mitmuses?"
Juku: "Ülevalt poolt ainsuses, alt mitmuses!"

*

Õpetaja: "Lapsed, kas te teate, millest on tulnud nimetus "Ameerika"?"
Juku tõstab käe: "Sellest, et seal elavad ameeriklased!"

*

„Juku, kas sa oskad öelda, missugused ained vees ei lahustu?"
„Muidugi oskan – need on kalad!"

*

„Õpilased, kus lahustuvad rasvad?"
Juku tõsta käe: „Praepannil, õpetaja!"

*

Klassis kodukirjandeid õpilastele tagasi andes küsib õpetaja: „Juku, tunnista nüüd ausalt, kes seekord sinu eest kirjandi valmis kirjutas – kas ema, isa või vanaema?"
Juku vangutab pead: „Õpetaja, kahjuks ei oska ma seda tõesti öelda, sest läksin eile õhtul hästi vara magama…"

Talvine porgandipõld

Annabel Nõmmik Tartu Variku koolist

*

Pinginaaber küsib Jukult: „Ei tea, miks õpetaja ei luba meil loodusõpetuse klassis skeletti isegi näpuga puudutada?"
„Võib-olla oli see ta esimene õpilane?" oletab Juku.

„Füübitsa" tegijad maiustavad rosinatega

Eesti Lastekirjanduse Keskus asutas 2004. aastal auhinna, mis kannab magusat nime: **Aasta Rosin**. See preemia (mis muuhulgas sisaldab ka terve kilo kaaluvat rosinakotti) antakse mööduva aasta kõige omanäolisemale ja üllatavamale lasteraamatule. Lastekirjanduse keskuse töötajatest koosnev žürii valib rosina-auhinna välja eelmise aasta 1. detsembrist kuni käsil oleva aasta 30. novembrini ilmunud teoste seast.

2017. aasta maiuspalaks osutus **Mare Müürsepa** ja **Heli Lukneri** kirjutatud ning **Angelika Schneideri** kujundatud **„Füübits"** ehk füüsika aabits. See on tore teaduse ja tehnika lugemik lastele, mis on ühtaegu nii huvitav kui ka õpetlik ning mida on põnev uurida ka lastevanematel. Aasta Rosina kirjastajaks oli Tammerraamat.

Mare Müürsepp (vasakul) ja Angelika Schneider 30. novembril 2017 Eesti Lastekirjanduse Keskuses

Foto: Eesti Lastekirjanduse Keskus

NUKITSA KONKURSS

Algas XIV Nukitsa konkurss!

Eesti Lastekirjanduse Keskus kutsub kõiki kuni 16-aastasi lapsi valima oma lemmikkirjanikku ja raamatukunstnikku. Hääletada saab kuni 20. veebruarini raamatukogudes või aadressil **www.elk.ee.**

Võistlevate raamatute nimestik sisaldab 234 raamatut aastatest 2016–2017. Hääletamine kestab 20. veebruarini. Nukitsa konkursi võitjaid kuulutatakse välja 7. aprillil lastekirjanduse keskuses toimuval auhinnapeol. Lisaks laureaatidele kutsutakse peole 70 hääletuses osalenud last üle Eesti. Laste lemmikkirjanik ja -illustraator saavad auhinnaks Nukitsa pronkskuju ja rahalise preemia.

Nukitsa konkurssi korraldab Eesti Lastekirjanduse Keskus iga kahe aasta tagant alates 1992. aastast. Kõige rohkem Nukitsaid – tervelt kuus! – on võitnud illustraator Heiki Ernits.

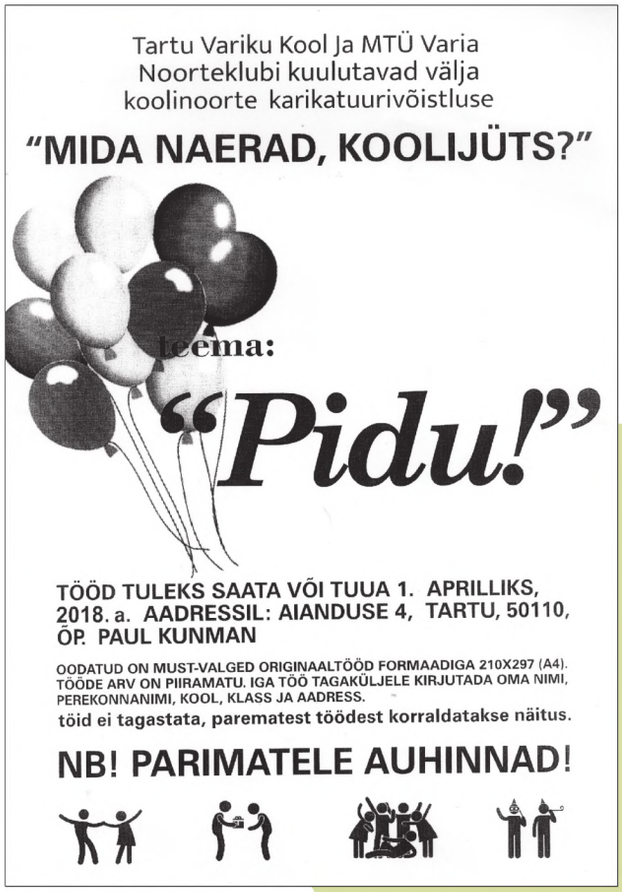

KUIDAS ÕIGESTI KÄITUDA?

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli muuseum, hullteadlane.ut.ee

Eetikast ehk moraalist (teisisõnu sellest, kuidas oleks õige käituda) on raske kirjutada. See teema kuulub filosoofia valdkonda ning üheseid vastuseid, millega kõik nõustuksid ja mille osas valitseks täielik üksmeel, on väga vähe – kui üldse. Seega ei tasu selle artikli järgi kohe oma elu täiesti ümber muutma hakata, kuid loodan, et leiate põhjust natukene sellele teemale ise mõelda.

Inimestel on erinevaid väärtusi, mis tähendab, et erinevatele inimestele on olulised erinevad asjad.

Filosoofid pole üksmeelel, kas väärtusi saab kuidagi „õigesti" järjestada, ilma et see järjestamine toimuks kellegi isikliku arvamuse põhjal. Aga kui õigeid väärtusi ei osata meile ette öelda, jääb järelikult meie enda ülesandeks välja mõelda, mida tahame väärtustada ja oluliseks pidada. Kui me aga kunagi selle üle ei mõ-

tiskle, satuvad meile teatud määral suvalised väärtused. Ilmselt võtame sellisel juhul lihtsalt kellegi teise väärtused üle.

Kui küsisin Tartu Ülikooli vanemteadurilt **Francesco Orsilt**, millest nende eetikatundides räägitakse vastas ta, et arutletakse selle üle, mis on inimestel tegelikult peas, kui nad räägivad, et „see on hea, too on halb, seda tohib, toda ei tohi". Ning kas nii rääkides kasutatakse mõistust või lihtsalt väljendatakse oma emotsioone ehk tundeid? Seda on raske teada, kuid ilmselt põhinevad meie arvamused seda rohkem emotsioonidel, mida vähem eetikast mõtiskleme. Aga kui oleme nüüd mõelnud ja jõudnud mingi otsuseni oma väärtuste osas, saame proovida oma põhimõtete järgi elada. See ei pruugi olla lihtne. Kõik me teeme vigu ning kahetseme mõnikord oma tegusid. Samas me ka pidevalt õpime oma vigadest ning kui otsustame, et tahame olla iga päev natukene paremad kui eile, siis saame ilmselt kunagi paremaks ja tublimaks, kui oleks ehk osanud oodatagi. Aga mille järgi on filosoofid teinud otsuseid, kuidas tuleks käituda?

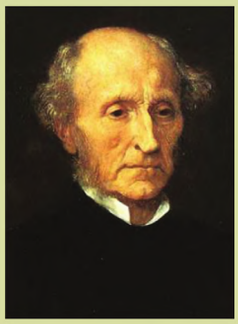

1. Aga ärge laske end liiga segadusse ajada. Kuigi on raske välja mõelda ühte kindlat seletust, kuidas igas olukorras õigesti käituda, saame
2. enamasti isegi aru, mis on õige ja mis vale.

Üks võimalus on mõelda sellele, kuidas peaksid inimesed käituma, et võimalikult paljudel inimestel oleks võimalikult hea. Ehk siis lähtuda tegude tagajärgedest. Sellisel juhul muudab mingi teo õigeks või valeks selle teo kasu või kahju inimestele, keda see tegu mõjutab. Sellise lähenemise nimi filosoofias on **utilitarianism** ning selle asutajad olid **Jeremy Bentham** (1) ning **John Stuart Mill** (2). Mõlemad olid väga andekad inimesed ja mõjukad filosoofid.

Teeme ka väikese eetikas tuntud mõttelise katse, mis seda näitlikustaks. Oletame, et meil on rong, mis sõidab mööda rööpaid viie inimese suunas, keda ei saa rööbastelt ära, kuid rongi saaks juhtida kõrva olevatele rööbastele, kus on vaid üks inimene. Kas rong tuleks kõrvale juhtida, et viga saaks vaid üks inimene või lasta rongil edasi sõita ja riskida viie inimese eluga? Utilitarianismi järgi tuleks rong kõrvale juhtida, kuna nii saaks võimalikult vähe inimesi viga. Samas pole selline lähenemine sugugi ainuke. Nimelt oleksime meie kui rongi kõrvale juhtijad otseselt vastutavad selle eest, et see üksik inimene rongi ette jääb. Ning mitte kõik filosoofid ei arva, et see oleks õige käitumine.

3. Nimelt tuli selline filosoof nagu **Immanuel Kant** (3) välja teistsuguse lähenemisega. Tema väitis, et õige käitumise valimisel ei peaks mõtlema tagajärgedele, vaid sellele, **kas maailmale oleks hea, kui kõik inimesed võiksid niimoodi käituda**. Ehk siis küsimus ei taanduks enam sellele, mitu inimest kannatab, vaid sellele, kas maailmale oleks hea, kui inimesed näeksid teiste inimeste ohverdamist õigena. Mõte on selles, et olenemata tagajärgedest ei tohiks inimesed teha midagi, mida nad ei tahaks kõiki inimesi tegemas näha. Sellise vaate kasuks räägib tõsiasi, et elus ei ole üldiselt nii lihtsaid olukordi nagu meie mõttelises näites. Elu on keeruline ja tihti ei suuda inimesed oma tegude tagajärgi ette näha ning seepärast ei tasuks kellelegi liiga teha isegi siis, kui arvame, et sellest ilmselt oleks rohkem kasu kui kahju.

Kuid mõnikord on tagajärjed siiski üpris ilmsed ning siis tekib ikkagi küsimus, kas tõesti oleks mõistlik üldist heaolu mingi põhimõtte pärast ohverdada. Nagu juba alguses sai mainitud, pole siin ühte õiget vastust.

Aga ärge laske end liiga segadusse ajada. Kuigi on raske välja mõelda ühte kindlat seletust, kuidas igas olukorras õigesti käituda, saame enamasti isegi aru, mis on õige ja mis vale. Lihtsad põhimõtted, et teistele ei ole õige valetada või liiga teha, peavad peaaegu alati paika. Tavalistes olukordades tuleks seega võtta vastutus ja käituda võimalikult õigesti, olgugi et me nagunii ei tea, mis on päriselt õige ja mis on vale.

Thomas Schelleke

„Putukate salajane elu: Võluaed".

HEAD UUT KINOAASTAT!

Loodetavasti olete kõik andnud iseendale uusaastalubadusi, millest ka kindlasti kinni peate. Üks selline lubadus, mida endale alati anda tasub: vaatan sel aastal rohkem filme! Selles osas pakub 2018. aasta sellise kuhja elamusi, et kõigist neist praegu rääkides oleks vaja Hea Lapse erinumbrit, aga samas ei saa kõiki muid teemasid vaeslapseks jätta. Seega piirdume hetkel Sinu käes olevas numbris ainult paari filmiga jaanuari kinokavast.

Pixari võlurid toovad ekraanile muusikaga täidetud muinasjutu **„Coco".** Loo peategelane on muusiku elukutsest unistav poiss nimega Miguel, kelle ees avaneb tema esivanemate maagiline maailm teekonnal, mis on täis ohtusid, aga ka ootamatuid avastusi. Vana aasta viimastel päevadel maandus kinolinal animaseiklus **„Kolm vägilast ja Egiptuse printsess"**. Selles peavad kartmatud vägimehed vedama vägikaigast kellegi Tobujussiga, kes on tegelikult aasta 13. kuu ja unistab saada koguni kõige tähtsamaks. Nagu pealkiri lubab, tuleb mängu isegi Egiptuse printsess. Hiiglasekasvu vägilaste juurest palju pisemate tegelaste sekka viib vaataja prantslaste animatsioon **„Putukate salajane elu: Võluaed"**. Selle peategelaseks on muretu ritsikas nimega Apollo, kes kistakse Naljakate Väikeste Putukate külla sattudes keerulistesse intriigidesse

„Coco".

Natuke vanemale vaatajale on mõeldud kaasakiskuv seiklusfilm **„Labürindijooksja: Surma ravim"**, millega jõuab lõpule 2014. aastal alanud „Labürindijooksja" triloogia, mille aluseks on James Dashneri romaanid. Kartmatu Thomas (Dylan O'Brien) viib labürindist põgenema pääsenud välujad Viimasesse Linna, et päästa organisatsiooni MOOLOK kätte vangi langenud sõbrad ja teha lõpp selle hirmuvalitsusele. Selleks tuleb aga läbida tõeline surmalõks...

Need olid esimese hooga silma jäänud nopped aasta esimese kuu kinokavast. Kindlasti tasub ka sul endal tulevate filmide osas silmad lahti hoida. Sellest, mis ootab kinos veebruarikuus, räägime juba järgmises numbris. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

Nimi: Kris Toom
Vanus: 17
Kool/klass/ elukoht: Rapla Ühisgümnaasiumi 11. klass, Rapla

VÕISTLUSELT LAHKUDES ON TUJU ALATI HEA

• Palun räägi enda hobist!
Minu suureks hobiks on tantsimine. Olen sellega tegelnud sestpeale, kui sain viieseks. Alustasin iluvõimlemisest ja olen seniseks hakanud rohkem tegelema breigi, hiphopi ja jazziga. Igas trennis tehakse esimese asjana alati soojendust. Siis tehakse paar prooviliigutust mööda saali läbi, et kehast välja saada kõik maailma mured. Siis tavaliselt jätkame sealt, kus oleme pooleli jäänud: mõtleme kavadele uusi liigutusi või hakkame kavasid puhastama. Oleneb, kas treenin üksi, koos sõbra või grupiga. Sest mida vähem inimesi, seda raskem on. Trenni lõpus teeme jälle venitust.

• Mis teeb selle kõige huvitavamaks?
Kõige huvitamaks teeb tantsimise see, et sa ei tea trenni minnes kunagi täpselt, mis seal juhtuma hakkab ja kui raske trenn tulemas on. Loomulikult pakub huvi ka muusika – alati on mõnus kuulda mõnda uut remixi. Mõnest loost väsid seda sajandat korda kuuldes muidugi ära.

• Kus ja kellelt seda õppinud oled?
Väga varakult, kui alles alustasin, õpetasid mind ikka treenerid. Hiljem, kui avastasin endas kohutava kire, hakkasin koos erinevate inimestega treenima: lihtsalt võtsime kõlari kaasa ja läksime trennisaali ning näitasime üksteisele erinevaid liigutusi, mida olime internetist leidnud. Mulle meeldis see treenimisviis kõige rohkem, sest just nii tekkisid kõige paremad ideed. Nüüd, kui olen teinud juba enda kavasid, olen hakanud aina rohkem kodus kas või lihtsalt peegli ees harjutama, et kava võimalikult puhas oleks.

• Nimeta enda eeskujusid selles!
Arvan, et kõige suuremaks eeskujuks on mul Sergei Polunin. Ta on Ukraina balletitantsija, kes alustas tantsimist nelja-aastaselt. Teda on ka kutsutud oma põlvkonna kõige andekamaks meestantsijaks. Teda vaadates jääb lausa suu lahti. Ta on imeline!

• Millest oled seoses sellega pidanud loobuma?
On tulnud ette valikuid küll. Kuna mulle on tantsimine kohutavalt südamelähedane, siis olen lausa poole ööni tantsinud, et kava ikka sada protsenti paika saada ja et kõik oleks perfektne. See ei ole eriti suureks kaotuseks tulnud, kuna olen just nii kohanud väga erilisi inimesi.

• Räägi enda saavutustest seoses hobiga!
Olen osalenud paaril võistlusel oma paarilisega, kus ei ole kahjuks poolfinaalist kaugemale jõudnud. Ilmselt sellepärast, et tavaliselt oleme läinud vastamisi endast kaks korda vanemate inimestega, kes on vahel isegi olnud meie treenerid, aga see ei ole kuidagi heidutanud. Igalt võistluselt lahkudes on tuju olnud alati hea.

• Milliseid hobisid sul veel on?
Olen tegelnud väga palju erinevate asjadega alates laulmisest kuni tai poksini välja. Endiselt mängin veel viiulit ja klaverit ning harrastan kergejõustiku. Fotograafia on ka üks mu suuri kirgi.

• Kas tulevikus jätkad sarnasel alal või on ka mõni mu plaan?
Arvan, et jään alati tantsimisega tegelema. Sest ilma selleta ma lihtsalt ei saaks!

• Lõpetuseks…
„You should take the approach that you're wrong. Your goal is to be less wrong." (Elon Musk). Eesti keeles: „Pead võtma suhtumise, et sa eksid. Sinu eesmärk oleks eksida vähem."

Usutles **Anna-Maria Uulma**

Noor, aga suur

Maailma noorim male-suurmeister on Sergei Karjakin, kes selle tiitli saavutamise ajal võistles Ukraina maletajana, nüüd aga maletab Venemaa lipu all. Ta on sündinud aastal 1990 ning pälvis suurmeistritiitli aastal 2002. Vanust oli Sergeil sellal 12 aastat ja 212 päeva.

Superminimale

Pole teada, kuidas suhtub maailma noorim suurmeister maailma kõige pisemasse malekomplekti, kuid küllap vajaks tillukeste malenuppude liigutamine temaltki palju rohkem tähelepanu ja osavust kui tavalisel ruudulisel laual mängimine. Hiljuti Guinnessi rekordite raamatusse kantud malekomplekt vajaks mängimiseks aga ilmselt lausa pintsette!
USAs, Los Angeleses elaval armeenlasest kunstnikul Ara Hazarjanil on väga osavad näpud ning terased silmad – ega ole lihtne valmistada tibatillukesi ettureid, ratsusid ja teisi malenuppe. Tema meisterdatud etturite kõrgus on 2.3 mm ja kuningal on pikkust „tervelt" 4,8 mm. Maleruutude suuruseks on 15,3 x 15,3 millimeetrit. Oma väiksusele vaatamata pole Hazarjani komplekt mõeldud kokkuhoidliku inimese ajuspordiks: malelaud on valmistatud hinnalisest brasiilia kirsipuust ning valgest ja kollasest kullast, igasse nurka on aga paigutatud väikesed teemantribad. Enne Guinnessi rekordite raamatusse kandmist uuriti iga figuuri väga põhjalikult – selgus, et kunstnik oli teinud oma miniatuursed kujukesed väga täpselt, nii et komplekt on igati maletamiskõlbulik.

Kosmos passi ei küsi!

Kosmoses käinud inimeste hulk kasvab iga aastaga. Kõige suuremateks tegijateks on ilmaruumis muidugi suurriikide – USA ja Venemaa – astronaudid ja kosmonaudid. Kuid selgub, et maailma kõige vanem tegutsev kosmonaut on rahvuselt hoopiski itaallane! 60aastane Paolo Nespoli on osalenud nii ameeriklaste kui ka venelaste korraldatud ekspeditsioonidel ning äsja möödunud suvel käis ta juba kolmandat korda rahvusvahelises kosmosejaamas teadusetööd tegemas. Vaatamata kosmoselaevas valitsevale kaaluta olekule, õnnestus sinjoore Nespolil seal valmistada isegi pitsat, kuigi see püüdis sööjate eest kakukese kombel plehku pista – täpsemalt öeldes ära lennata.

Lööv laps

Juba üle seitsme aasta on purustamata ka maailma noorima trummimängija rekord. Guinnessi raamatusse kanti Ameerikas, Detroidis elav ja tegutsev Julian Pavone aastal 2010, kui 4 aastat ja 10 kuud vana poiss andis juba oma kahekümnenda kontserdi. Juliani esimene muusikaalbum ilmus aga siis, kui poisil oli turjal vaid 20 nädalat. Plaadialbum kandis löövat pealkirja „Go Baby!"

Maailm rõkkab!

Maailma suurim trumm valmistati 2011. aasta suvel Simcheon-Meonis, Lõuna-Koreas. Traditsioonilise korea „Cheon Go" trummi läbimõõt on 5,54 meetrit, kõrgust on tal 5,96 meetrit ning see uhke muusikariist kaalub tervelt 7 tonni.

Mary Poppins on tagasi!

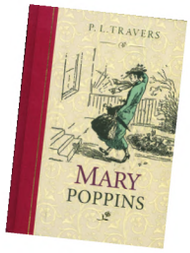

Kui sa pole veel juhtunud lugema **P. L. Traversi „Mary Poppinsit”**, siis seisab sul ees rohkesti mõnusaid lugemiselamusi: kirjastus **Tänapäev** andis välja selle raamatu uustrüki, milles on **Mary Shepardi** lahedad illustratsioonid. Mary Poppins on lapsehoidja, kelle võlukunstitempudel ei näi olevat lõppu ning lugeja võib olla pisut kade Jane ja Michael Banksile, kelle perre see kummaline lapsehoidja ühel heal päeval idatuulest tooduna saabub. Ühel halval päeval hakkab aga puhuma läänetuul ning lugu võtab hoopis teise pöörde... Õnneks on samade kaante vahel ka loo teine osa, nii et lugeja saab laheda Mary seltsis veeta veel suure tüki mõnusat aega.

Võluvaid lugusid laiast ilmast

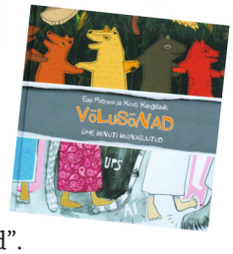

Epp Petrone ja **Kadri Kangilaski** tegid kahekesi vahva raamatu **„Võlusõnad”**, mille alapealkirjaks on „Ühe minuti muinasjutud”. Päris ühe minutiga siiski neid Epp Petrone ümberjutustusi mitme rahva muinaslugudest läbi ei loe – seda enam, et igas loos on peidus oma tarkusetera, mille üle tasub mõtiskleda, ja mõnelt leheküljelt leiame ka suunavaid küsimusi. Muinasjutud on pärit üsnagi kaugetest kohtadest – Aafrikast, Ameerikast, Hiinast, Indiast ja mujaltki, ning tegelaste seas on meile võõraid loomi – koiotte, lõgismadusid ja tiigreid –, kuid juttude sõnum on meilegi mõistetav. Lühikesed, kuid värvikad lood sobivad suurepäraselt ka väikeõele või -vennale ettelugemiseks.

Ilmar Trulliga mannekeeni talus

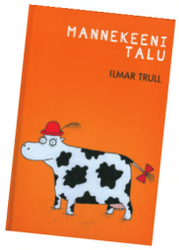

Heal Lapsel on alati rõõm lugeda vana hea sõbra **Ilmar Trulli** värsse – nendes on lahedaid riime, head huumorit ja ootamatuid avastusi. Oma uues luulekogus **„Mannekeeni talu”** on onu Ilmar jäänud endiselt vaimukaks, võtkem ette kas või praegusest kalendrikuust pajatav luuletus „Jaanuar”

Napil päeval pikk on vari.
täitsa küps on lumemari.

Õues lumememmekari,
kõigil pihus luud või hari.

Aasta tõsielusari
ongi jõudnud jaanuari.

Hambad seiklevad

Küllap oled sinagi, hea lugeja, oma suust ära tulnud piimahambaid padja alla pannud, et hambahaldjas need oma maale saaks viia? Aga kahjuks pole andmeid selle kohta, mis saab suurte inimeste väljatõmmatud hammastest. **Peep Ehasalu „Hambad ja haldjad”** püüab jäävhammaste elukäiku varjavat saladusloori kergitada ning pajatab kuuest prügimäele sattunud hambast, kes üritavad omal käel hambahaldjamaale jõuda. Nende seiklusi illustreerivad **Andres Varustini** lõbusad joonistused.

Värsse vingest vennast tihasest ja teistest

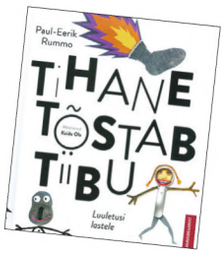

Paul-Eerik Rummo, keda täiskasvanud tunnevad luuleklassikuna, pani nüüd kokku vahva lasteraamatu **„Tihane tõstab tiibu”,** mis sisaldab lisaks värssidele ka väikesi jutukesi, mille sisuks on enamasti laste kirjad emadele. Tema lasteluuletusi lugesid ja laulsid väikesest peast juba teie isad-emad ning nii mõnigi neist on kindlasti kogu perele pähe kulunud. Kuid lisaks tuttavatele ridadele leiate raamatust veel uusigi värsse ja laule aastaaegadest, mis on pärit nukuteatri etendusest „Aknalaua Juss ja sõbrad”. Raamatule tegi uhked pildid maalikunstnik **Kaido Ole**. Tihane, kelle tiivatõstest tõuseb torm, on tõesti tubli tegelane:

TUULEST TÕUSEB MARU
SIIS SAAVAD KÕIK ARU
KUI VINGE VEND ON TIHANE
SEE MEIE SÕBRUKE LIHANE.

MÄRGID NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

Markus Saksatamm

Sinilill on Eesti veteranide toetussümbol, millest tegime juttu juba eelmises numbris. Veteranipäeva tähistatakse 23. aprillil. Au ja kiitus teile, võitlejad!

KAITSEVÄE VÄLIVORMI märk on lihtne, aga mõjuv. Kujundanud on selle Heino Prunsvelt 1992. aastal.

KAITSEVÄE TAVAVORMI mütsimärgil on kesksel kohal meie riigivapp. Mõõgad räägivad kaitsetahtest ning tammeoksad aust ja kokkukuuluvusest. Kasutusel on ka tekstiilist märk.

KUPERJANOVI JALAVÄE-PATALJONI mütsimärgil on kujutatud pealuud ning ristatud konte kui lubadust anda elu isamaa eest. Märk antakse sõdurieksamite edukalt sooritanutele. Märk on valmistatud Tartus, meister Heinar Ivanovi graveeritud terasvormi abil.

ÕHUVÄE MÜTSIMÄRK. Rahvusvärvides kolmnurk on meie õhuväe sümbol. Sellel on kujutatud kotkast, taeva valitsejat, kes on vapruse ja valvsuse võrdkuju. Mõõk viitab kaitsetahtele ja propeller lennundusele. Valmistaja OÜ Herald.

MEREVÄE OHVITSERI metallmärki kantakse baretil. Sellel on kujutatud ankrut – merenduse rahvusvahelist sümbolit. Valmistaja Sporrong Eesti OÜ.

MEREVÄE ALLOHVITSERI metallist baretimärgil leiame taas ankru ja selle kohal meie riigivapi. Kõik on nii, nagu olema peab. Valmistaja Sporrong Eesti OÜ.

MEREVÄEOHVITSER. Tekstiilmärk. Embleemil ankur kui merenduse sümbol, riigivapp rõhutab meie omariiklust.

MEREVÄEALLOHVITSER. Samuti tekstiilmärk, millel tähtsal kohal riigivapp. Sinine tähistab merd. Mereväe tunnuslauseks on „Mere kutsel, mere kaitsel".

KAITSELIIT. Baretimärgil on kujutatud Põhjakotkast, kes kaitseb mõõgaga meie kodumaa iseseisvust sümboliseerivat riigivappi. Just Kaitseliit oli see jõud, kes astus Vabadussõjas esimesena ülekaaluka vaenlase vastu.
Valmistaja OÜ Miniplast

NOORTE KOTKASTE / KODUTÜTARDE baretimärgil leiame samuti Põhjakotka. Liiliaõis tähendab puhtust ja korralikust, selle kolm haru isamaalisust, abivalmidust ning Eesti seaduste ja kommete täitmist. Liiliaõis kujutab keskaegse noole otsa, selle keskel on kompassinõel, mis sümboliseerib ausaid kavatsusi. Märgi all asuva lindi „Alati valmis" ülespoole pööratud otsad tähistavad naeratavat suud.
www.nooredkotkad.ee ja **www.kodutytar.ee**

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET. Riigivappi hoidva lõvi püstine asend väljendab valmisolekut kaitsta avalikku korda ja riigi huve, lõvi hõbedane värvus ausust ja julgust.

KAITSEPOLITSEIAMET. Märgil on kujutatud greifi – kotka pea ja tiivulise lõvi kehaga mütoloogilist looma, kes on tarkuse ja valvsuse võrdkuju. Kaitsepolitseinike lipukirjaks on „Virtute et constantia", mis tähendab tõlkes „Vapruse ja püsivusega".

VANGLATEENISTUS. Lõvi on aususe ja jõu võrdkuju. Vapikilbi must taust tähistab kuritegevust, hõbedane ääris aga õiglust ja kindlameelsust. Pärg viitab taas kord aule ja kokkukuuluvusele.

PÄÄSTEAMET. Keskse kohal meie rahvusvärvid. Punane värv märgisüdamiku ümber sümboliseerib leeke ja päästja töö ohtlikust. Lihtne, mõjuv, arusaadav!

TALLINNA TULETÕRJEÜHING asutati 1862. aastal ja oli esimene vabatahtlik tuletõrjeorganisatsioon tervel suurel Tsaari-Venemaal. Märgil pritsumehe kiiver ja kirved, mis on tuletõrje rahvusvahelised sümbolid. Pärg tähistab au ja leegid ameti ohtlikust.

Lisaks mütsimärkidele, millest oleme põgusalt rääkinud kahes viimases numbris, on olemas ka rinnamärgid. Katsume neistki õige pea juttu teha. Keda aga huvitavad meie kaitseväe lipud, õlakud ja auastmed, see leiab sellekohast teavet kaitseväe leheküljelt:
www.mil.ee/et/kaitsevagi/kaitsevae-symboolika
Politsei- ja Piirivalveameti õlakute ja auastmete kohta leiab teavet siit:
www.politsei.ee/et/organisatsioon/politsei-ja-piirivalveamet/sumboolika/olakud-ja-varrukaembleem.dot

P. S. Minult on viimasel ajal päritud: kuidas saaks vanaisa aumärke hoida nii, et nad oleksid ka külalistele kenasti nähtaval. Mina soovitaksin sel puhul Saksa tootja Safe'i suletavaid klaasvitriine, mida on võimalik turvaliselt seinale riputada. Safe'i ametlik edasimüüja on Vilk Varustus OÜ, kellel igati asjalik e-pood:
www.safe-album.ee
Tooted on kvaliteetsed ja hinnaklass hinge kinni ei löö – praktikas järele proovitud!

NAER ON TERVISEKS!

Äsja alanud aasta toob meile kõigile kahtlemata rohkesti tõsiseid töid ja tegemisi nii koolis kui ka kodus. Kuid kindlasti juhtub klassiruumis, kooliteel ja ka pere ringis igasuguseid naljakaidki asju.
Kas Sinu klassis leidub mõni eriti lustaka loomuga tegelane, kes oskab kõigil tuju heaks teha? Missugune oli kõige lõbusam sündmus Sinu peres, mida veel tükk aega takkapihtagi meenutate?
Tuju tõstmiseks on mõeldud ka lauamäng „Gaas välja!“, milles osalemiseks vajatakse nii nobedaid näppe kui ka oskust kiiresti tegutseda. Mängida võivad nii lapsed kui ka täiskasvanud – tuleb ainult õigel ajal vajutada Gaasi-Gusteri nupule ja jälgida, mis saab edasi.

Lõbusaid lugusid on alati vahva jagada ka teistega. Pane oma naljalugu kirja või joonista sellest pilt või karikatuur ning saada see toimetusele **enne 5. veebruari 2018. Parimate kirjutajate-joonistajate vahel loosime välja lauamänge „Gaas välja!“ Rimonnelt!**

Maaletooja Rimonne Baltic • www rimonne.ee

LÄBI LUME, ÜLE JÄÄ…

Südatalv kaanetab veekogud jääga ning katab maad ja teed lumevaibaga. Kuid talvistel rännakutel on oma eriline võlu: siis, kui polnud veel autosid, ronge ega lennukeid, reisiti lumiseid teid pidi regede ja saanidega, mida vedasid hobused. Kõrged hanged, härmatanud puud, lumeräitsakate lend – sellist ilu lõunamaades näha ei saa, kuigi seal on ehk soojem ja kergem elada…
Iga maa kunstnikud on oma sünnimaa loodust kujutanud erilise armastusega.

Aga missugune on Sinu meelest kauneim paik Eestimaal? Jutusta või luuleta või joonista sellest paigast üks ilus pilt ja **saada toimetusele enne 5. veebruari 2018!**
Parimatele auhinnaks loodusepusled **Insplaylt**!

insplay

NB! Heida vahel pilk mänguasjade maaletooja veebipoodi, mille aadress on: **www.insplay.ee**